

KEMENTERIAN PELANCONGAN,
SENI DAN BUDAYA

Data Sektor **KEBUDAYAAN**

... 2022-2024

KEMENTERIAN PELANCONGAN, SENI DAN BUDAYA

Bahagian Dasar Kebudayaan
Kementerian Pelancongan, Seni dan Budaya
Aras 4, No. 2, Menara 1
Jalan P5/6, Presint 5, 62200 Putrajaya

+603-8000 8000

info@motac.gov.my

www.motac.gov.my

Cetakan 2025

**HAK CIPTA TERPELIHARA KEMENTERIAN PELANCONGAN,
SENI DAN BUDAYA**

Tidak dibenarkan setiap bahagian daripada penerbitan ini diterbitkan semula atau dipindahkan dalam apa jua bentuk dan dengan apa cara sama ada secara elektronik, fotokopi, mekanik, rakaman atau cara lain tanpa mendapat keizinan bertulis daripada penerbit.

Disusun oleh:

Bahagian Dasar Kebudayaan
Kementerian Pelancongan, Seni dan Budaya
Aras 4, No. 2, Menara 1
Jalan P5/6, Presint 5
62200 Putrajaya

Dicetak oleh:

Percetakan Watan Sdn. Bhd.
26, Jalan Daud, Kg. Baru
50300 W.P. Kuala Lumpur

Pihak penerbit berusaha memastikan ketepatan maklumat di dalam buku ini ketika diterbitkan. Namun tiada jaminan diperakukan bahawa segala maklumat yang terkandung adalah lengkap dan tepat. Penerbit tidak bertanggungjawab atas apa-apa risiko dan liabiliti yang berlaku atas penggunaan maklumat yang disalurkan secara langsung dan tidak langsung.

KANDUNGAN

- ... 06 ● **PENGENALAN**
  - Bahagian/Jabatan/Agensi Sektor Kebudayaan, MOTAC
  - Dasar Kebudayaan Negara (DAKEN)
  - Bidang Fokus Seni, Budaya dan Warisan
  - Visi, Misi dan Objektif Kementerian Pelancongan, Seni dan Budaya (MOTAC)
- ... 11 ➤ **TERAS 1: BUDAYA NILAI TINGGI**
  - Kempen Amalan Budaya Nilai Tinggi
  - Seminar Keilmuan Budaya
  - Program Jangkauan Komuniti
  - Majlis Penyampaian Watikah Pelantikan Ahli Majlis Kebudayaan Negara (MAKEN)
- ... 14 ➤ **TERAS 2: KEHARMONIAN MASYARAKAT**
  - Khalayak Tarikan Kebudayaan
  - Perincian Pengunjung Tapak Warisan Dunia Tahun 2022 – 2024
  - Statistik Aktiviti Kebudayaan / Kesenian Tahun 2022-2024
    - Aktiviti Pameran Khas dan Pengembangan Balai Seni Negara
    - Aktiviti Seni Persembahan (Bertiket)
    - Aktiviti Seni Persembahan (Tidak Bertiket)
- ... 22 ➤ **TERAS 3: PEMELIHARAAN DAN PEMULIHARAAN WARISAN SENI BUDAYA**
  - Pewartaan Warisan/ Warisan Kebangsaan Tahun 2022-2024
    - Jumlah Kumulatif Butiran Pewartaan di bawah Akta Warisan Kebangsaan 2005
    - Jumlah Pewartaan Warisan/ Warisan Kebangsaan Tahun 2022-2024
    - Senarai Butiran yang Menerima Penarafan Warisan Tahun 2022-2024
  - Aktiviti Pemeliharaan Tapak Warisan 2024
  - Aktiviti Pemeliharaan, Pemuliharaan dan Perolehan Koleksi Seni Visual Tahun 2022 - 2024
  - Jumlah Keseluruhan Koleksi Seni Visual sehingga tahun 2024
  - Statistik Penerbitan Agensi/Jabatan Sektor Kebudayaan bagi Tahun 2024
- ... 28 ➤ **TERAS 4: PEMBANGUNAN DAN PENGEMBANGAN BUDAYA**
  - Statistik Khalayak Maya (Media Sosial dan Laman Sesawang) Jabatan/Agensi Sektor Kebudayaan
    - Statistik Kunjungan Portal Pengembangan Seni Budaya dan Warisan
  - Nilai Media Jabatan/Agensi Sektor Kebudayaan Tahun 2024

- Pengukuhan Usahawan Sektor Kebudayaan
  - Bilangan Komuniti Kraf Keseluruhan Tahun 2024
  - Program Satu Daerah Satu Industri (SDSI) - Produk Kraf
  - Bilangan Rekaan Baharu yang Dihasilkan
- Pembangunan Motif Bunga Beridentiti Negeri
- Program Pembangunan Kemahiran Komuniti (PPKK)
- Pengembangan Pendidikan Seni, Budaya dan Warisan
- Statistik Kemasukan Baharu ASWARA dan Institut Kraf Negara (IKN) Tahun 2024
- Statistik Graduan ASWARA dan Institut Kraf Negara (IKN) Tahun 2022 – 2024
- Peratus Kebolehpasaran Graduan ASWARA dan Institut Kraf Negara (IKN) Tahun 2022 – 2024
- Perincian Peratus Kebolehpasaran Graduan ASWARA Tahun 2024
- Perincian Peratus Kebolehpasaran Graduan IKN Tahun 2024
- Penglibatan Pelajar /Peserta Program Bimbingan Seni Budaya JKKN
- Penglibatan Peserta PERMATA Seni JKKN dan Istana Budaya Tahun 2022-2024
- Program *Young Art Entrepreneur* (YAE!)
  - Statistik Peserta *Young Art Entrepreneur* (YAE!) 2018 – 2024

... 41

TERAS 5: PEMERKASAAN BUDAYA

- Insentif dan Bantuan Kepada Badan Bukan Kerajaan dan Penggiat Kebudayaan, Kesenian dan Warisan
- Permohonan Insentif/Bantuan berkaitan Kebudayaan, Kesenian dan Warisan dan Jumlah Diluluskan
- Perincian Insentif/Bantuan Kepada Badan Bukan Kerajaan dan Penggiat Kebudayaan, Kesenian dan Warisan
  - Perincian Jumlah Diluluskan bagi Bantuan/Insentif Mengikut Bidang/Profesion Tahun 2024
  - Perincian Jumlah Diluluskan bagi Tabung TKPS dan TAS Mengikut Jenis Bantuan Tahun 2024
  - Statistik permohonan Insentif Potongan Cukai Penajaan Aktiviti Kebudayaan, Kesenian dan Warisan Tahun 2022 – 2024
  - Statistik Perincian GSSK Mengikut Negeri Tahun 2022 – 2024
- Insentif Seni Budaya di bawah Jabatan/ Agensi Sektor Kebudayaan
  - Statistik Penerima Bantuan di bawah Tabung Bantuan Seni Tahun 2022 - 2024
- Sinergi Pengurusan Seni Budaya
- Program/Kursus/Aktiviti Sektor Kebudayaan Tahun 2024
- Penyertaan Program/Kursus/Mesyuarat Kebudayaan Peringkat Antarabangsa Tahun 2022-2024

... 49

TERAS 6: PENJANAAN EKONOMI KEBUDAYAAN

- Hasil Pendapatan Pemain Industri serta Jabatan/Agensi Sektor Kebudayaan Tahun 2022 - 2024
- Data Pendapatan Pemain Industri Melalui Program Kebudayaan MOTAC Tahun 2023 - 2024

- Program Pengkomersialan Kraf
- Hasil Jualan Mengikut Bidang Kraf
- Hasil Jualan Karya Seni Melalui Rumah Lelong

... 56

TERAS 7: KECEMERLANGAN BUDAYA

- Pengiktirafan Tapak Warisan Dunia dan *Representative List of the Intangible Cultural Heritage of Humanity*, UNESCO Tahun 2024
- Senarai Pengiktirafan Warisan Malaysia oleh UNESCO
- Penglibatan dan Kerjasama Antarabangsa MOTAC Tahun 2022 – 2024
- Kerjasama Dalam Negara dan Antarabangsa Jabatan/Agensi Sektor Kebudayaan Tahun 2022 – 2024

SOROTAN PROGRAM DAN PENCAPAIAN TAHUN 2024

- 16 • Festival Tarian Singa 2024
- 17 • Hari Kraf Kebangsaan (HKK) 2024
- 17 • Pesta Angin Timur Perlis (PAT) 2024
- 19 • *Graff For Nation*
- 20 • Pementasan Teater Muzikal Sakti Merong Mahawangsa
- 21 • Program Jangkauan Orkestra Tradisional Malaysia: *Sounds of Malaysia - OTM On The Street*
- 37 • Istiadat Konvokesyen ASWARA Ke-19 Tahun 2024
- 37 • Majlis Konvokesyen Institut Kraf Negara (IKN) ke-22 Tahun 2024
- 38 • Majlis Konvokesyen Badan Peneraju Industri Seni Budaya (ILB) 2024
- 39 • Teater Muzikal PERMATA Seni
- 58 • Pengiktirafan Tapak Warisan Arkeologi Kompleks Gua Taman Negara Niah, Sarawak sebagai Tapak Warisan Dunia UNESCO
- 59 • Pengiktirafan Kebaya : *Knowledge, Skills, Traditions and Practices* dan Budaya Sarapan di Malaysia: Pengalaman Menjamu Selera Masyarakat Pelbagai Etnik (*Breakfast Culture in Malaysia: Dining Experience in a Multi-Ethnic Society* di bawah *Representative List of the Intangible Cultural Heritage of Humanity* UNESCO
- 59 • Pengiktirafan Al-Tarikh Salasilah Negeri Kedah: *Genealogical History of Kedah State* dan Surat Persendirian Baginda Omar: *The Royal Correspondence of Baginda Omar* di Bawah Program *Memory of the World Asia-Pacific Regional Register* (MOWCAP)
- 62 • Pameran Diplomasi Budaya: IMT-GT: RANTAU (Indonesia-Malaysia-Thailand Growth Triangle)
- 62 • *15th Gwangju Biennale* < Republic Korea
- 63 • Anugerah Seni Negara 2024
- 64 • *Tourism Industry Award 2024: Best Cultural & Performing Arts Venue* - Istana Budaya
- 64 • Anugerah Harta Intelek Negara (AHIN) 2024

PENGENALAN

Kebudayaan merupakan elemen penting dalam pembentukan keperibadian dan identiti bangsa serta menjadi asas utama ketamadunan negara. Ia bermula melalui pembinaan modal insan secara holistik dengan pengembelengan institusi sosial, pendidikan serta pelbagai wahana seni, budaya dan warisan bangsa. Kerajaan dan rakyat perlu bekerjasama merancang serta melaksanakan program budaya, seni dan warisan bagi meningkatkan kefahaman dan kesedaran terhadap pemeliharaan warisan negara. Bagi merealisasikan usaha ini, Sektor Kebudayaan di Kementerian Pelancongan, Seni dan Budaya (MOTAC) bertanggungjawab memacu pembangunan aktiviti seni, budaya dan warisan berlandaskan Dasar Kebudayaan Negara selari dengan pembangunan sosio-ekonomi negara. Sebagai manifestasi kepada komitmen ini, Buku Data Sektor Kebudayaan diterbitkan bagi menghimpunkan maklumat dan statistik ringkas pencapaian sektor ini dalam menyumbang kepada pembangunan negara serta memartabatkan seni, budaya dan warisan. Ia diharap menjadi sumber rujukan pantas dan berguna bagi MOTAC serta pihak berkepentingan dalam menilai dan memahami pelaksanaan program yang telah dijalankan.

BAHAGIAN/JABATAN/AGENSI SEKTOR KEBUDAYAAN, MOTAC

Data dikumpulkan secara bersepadu menerusi Bahagian/ Jabatan/ Agensi di bawah Sektor Kebudayaan yang terdiri daripada:

BAHAGIAN
DASAR KEBUDAYAAN

BAHAGIAN HUBUNGAN
ANTARABANGSA KEBUDAYAAN

BAHAGIAN
PENGURUSAN ACARA

DASAR KEBUDAYAAN NEGARA (DAKEN)

VISI

PENERAJU GAGASAN BUDAYA NILAI TINGGI DALAM PEMBENTUKAN NEGARA BANGSA

Dasar Kebudayaan Negara ini menjadi panduan dalam melaksanakan pelbagai agenda dan rancangan pembangunan budaya di semua peringkat bagi menjamin pembentukan negara bangsa yang maju dengan pengamalan budaya nilai tinggi secara menyeluruh.

MISI

MEMPRAKARSAKAN PERADABAN BANGSA DAN KETAMADUNAN NEGARA DALAM MENCAPAI KEMAKMURAN BERSAMA

Dasar Kebudayaan Negara menjadi mekanisme untuk mewujudkan bangsa Malaysia yang mengamalkan budaya nilai tinggi dan mengukuhkan keharmonian dalam kalangan rakyat yang meletakkan pencapaian tinggi berteraskan tatasusila, tatacara dan tahap keintelektualan. Dasar ini juga mengangkat kelestarian dan pemerkasaan budaya melalui sains dan teknologi bagi memberi nilai tambah dalam pembangunan sosioekonomi negara.

7 TERAS DAKEN

DAKEN membariskan tujuh teras utama yang didokong oleh tiga elemen penting iaitu Institusi Raja-Raja Melayu sebagai lambang negara, bahasa Melayu sebagai bahasa kebangsaan dan agama Islam sebagai agama rasmi.

TERAS 1
Budaya Nilai Tinggi

TERAS 2
Keharmonian
Masyarakat

TERAS 3
Pemeliharaan dan
Pemuliharaan Warisan
Budaya

TERAS 4
Pembangunan dan
Pengembangan Budaya

TERAS 5
Pemeriksaan Budaya

TERAS 6
Penjanaan Ekonomi
Kebudayaan

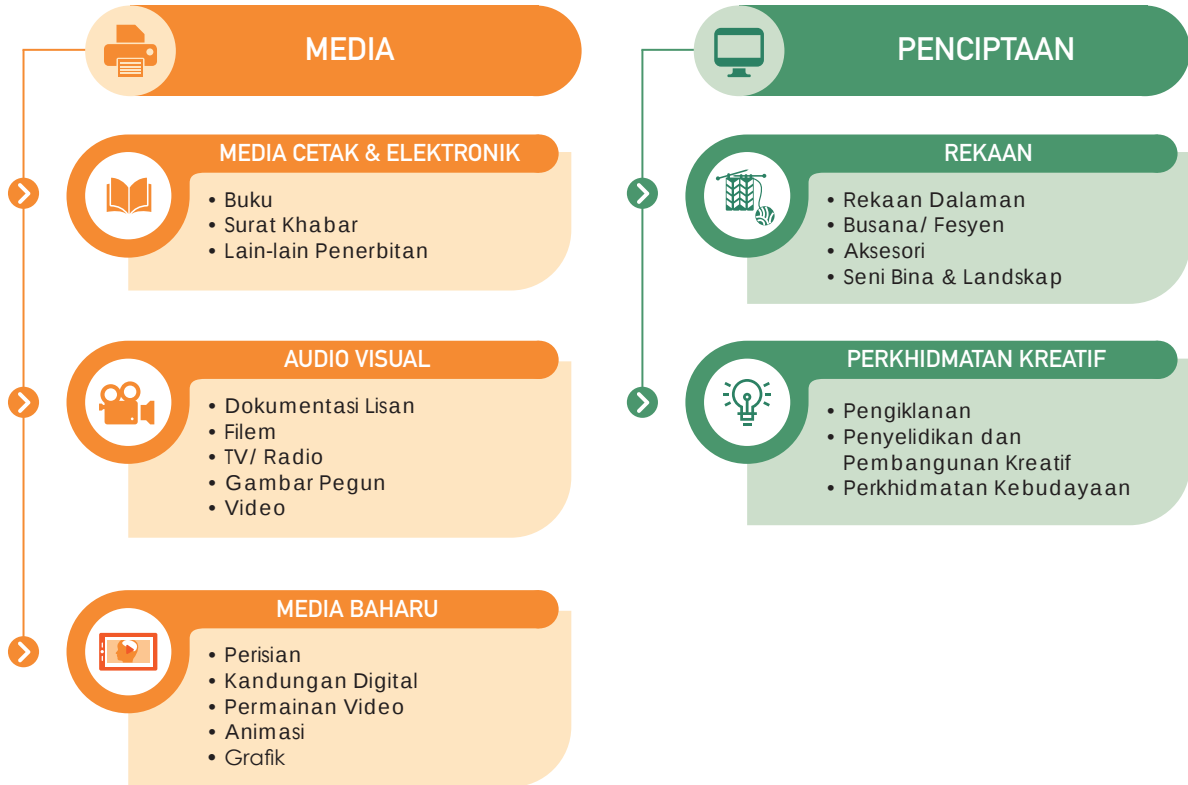

TERAS 7
Kecemerlangan
Budaya

BIDANG FOKUS SENI, BUDAYA DAN WARISAN

BIDANG FOKUS SENI, BUDAYA DAN WARISAN

A. Tekstil/ hasil rimba/ hasil logam/ hasil tanah/ aneka kraf.

B. Manuskrip/ Jawi/ Khat/ Kaligrafi.

C. Karya teknik catan menggunakan kanvas seperti linen, kapas, jut atau panel kayu atau logam

D. Karya yang menggunakan media kering dan basah (grafit, arang kapur, pastel minyak, pastel kapur beserta cat air, dakwat atau campuran) yang diaplikasikan di atas permukaan kertas, sama ada dalam bentuk teknik cetakan atau lukisan.

E. Karya berbentuk tiga dimensi yang dihasilkan bagi tujuan estetik, kebudayaan, keagamaan, dan bagi tujuan hiasan yang lain. Terdiri daripada bahan kayu, batu, simen fondu, kaca, besi, bahan sintetik dan bahan-bahan lain.

VISI, MISI DAN OBJEKTIF KEMENTERIAN PELANCONGAN, SENI DAN BUDAYA

VISI

Malaysia - Destinasi Lestari Kaya Budaya.

MISI

Memperkasakan Ekosistem Industri Pelancongan dan Kebudayaan Yang Inklusif.

**PENYATAAN
DASAR**

Memacu sektor pelancongan dan kebudayaan yang berdaya saing dan lestari demi pembangunan sosio-ekonomi negara.

OBJEKTIF

1. Memperkasa produk/program pelancongan dan kebudayaan ke arah mengukuhkan jati diri bangsa.
2. Meningkatkan sinergi dan kerjasama antara penggiat sektor pelancongan dan kebudayaan untuk menjadikan Malaysia sebagai sebuah destinasi pilihan.
3. Mempromosikan keunikan seni, budaya dan warisan Malaysia serta produk-produk pelancongan sebagai pemangkin utama pertumbuhan sektor pelancongan dan kebudayaan negara.
4. Menyediakan modal insan yang berilmu, berkemahiran, kreatif dan inovatif dalam sektor pelancongan dan kebudayaan.

SOROTAN DATA 2024

4 Program Budaya Nilai Tinggi

- Pelancaran **Kempen** Budaya Nilai Tinggi
- **Seminar** Keilmuan Budaya
- Program **Jangkauan Komuniti**
- Pelantikan **Majlis Kebudayaan Negara (MAKEN)**

1

BUDAYA NILAI TINGGI

NEGARA MAJU RAKYAT BERBUDAYA

Pelaksanaan program dan inisiatif berteraskan konsep Budaya Nilai Tinggi berupaya membentuk masyarakat yang bukan sahaja mengamalkan budi bahasa dan tatasusila, malah menghargai keintelektualan sebagai asas jati diri bangsa. Dalam masa yang sama, penglibatan aktif masyarakat dalam penghayatan budaya nilai tinggi turut memberi kesan positif kepada pembangunan sosioekonomi setempat serta menyumbang kepada kelestarian seni, budaya dan warisan negara secara berterusan.

Kempen Amalan Budaya Nilai Tinggi

Peluncuran Kempen Amalan Budaya Nilai Tinggi pada 24 September 2024 adalah kesinambungan kepada Kempen Budi Bahasa Budaya Kita yang bertujuan memupuk dan menghayati budi bahasa serta nilai murni dalam kalangan masyarakat. Kempen ini memberi penekanan kepada usaha pembentukan sahsiah melalui pendekatan budaya, kesenian dan pendidikan.

Majlis Pelancaran KEMPEN AMALAN BUDAYA NILAI TINGGI

PERINGKAT KEMENTERIAN PELANCONGAN, SENI DAN BUDAYA

"Negara Maju Rakyat Berbudaya"

24 SEPTEMBER 2024 (SEKUTERA)
KOMPLEKS KEMENTERIAN PELANCONGAN, SENI DAN BUDAYA

Seminar Keilmuan Budaya

Seminar bertemakan “Budaya Nilai Tinggi” yang dianjurkan pada 15 dan 16 Oktober 2024 menghimpunkan para pembentang yang terdiri daripada tokoh-tokoh seni, budayawan, dan akademik, serta melibatkan institusi pengajian tinggi awam, swasta, dan para penggiat seni, sebagai platform intelektual bagi memperkasa wacana budaya nilai tinggi melalui sudut pandang yang pelbagai.

Program Jangkauan Komuniti

Program Jangkauan Budaya Nilai Tinggi bersama komuniti Orang Asli suku kaum Lanoh di Lenggong, Perak pada 28 September 2024, turut dilaksanakan dengan tujuan mengukuhkan perpaduan dan penerapan nilai murni melalui aktiviti kemasyarakatan.

Majlis Penyampaian Watikah Pelantikan Ahli Majlis Kebudayaan Negara (MAKEN)

MAKEN merupakan sebuah badan penasihat yang ditubuhkan sebagai entiti bebas yang berperanan untuk memberi khidmat nasihat dan pandangan kepada kerajaan berhubung pembangunan, kemajuan dan pemerkasaan berkaitan hal ehwal seni, budaya dan warisan. Seramai 11 individu berpengalaman luas yang terdiri daripada ilmuwan, budayawan, penggiat seni dan pentadbir budaya, telah dilantik sebagai ahli MAKEN melalui Majlis Penyampaian Watikah bagi sesi 2025-2027 pada 21 November 2024.

2

KEHARMONIAN MASYARAKAT

SOROTAN DATA 2024

- **22.5 Juta** Khalayak Tarikan kebudayaan
- **17.1 Juta** Pelawat Tapak Warisan Dunia
- **10 Pameran khas** Balai Seni Negara menarik **76,284** pengunjung
- **29 Aktiviti Seni Persembahan** dengan jualan tiket berjumlah **RM1.12 Juta**
- **102 Aktiviti Seni Persembahan** tidak bertiket dengan **76,700 penonton**

BUDAYA HARMONI, RAKYAT SEJAHTERA

Sejajar dengan kepesatan pembangunan ke arah negara berpendapatan tinggi, bidang seni, budaya dan warisan perlu diberi perhatian yang sama rata. Pemerkasaan program-program seni, budaya dan warisan secara sistematik dan meluas akan memastikan masyarakat terdidik untuk memahami, menghayati dan menghargai seni, budaya dan warisan pelbagai kaum di Malaysia. Suasana ini akan memberi nilai tambah dalam memastikan jalinan keharmonian masyarakat dapat dinikmati bersama, sekaligus mendatangkan limpahan ekonomi kepada penduduk setempat selain mengukuhkan penglibatan masyarakat dalam menghargai serta memartabatkan seni budaya dan warisan kita.

Khalayak Tarikan Kebudayaan

Tarikan Kebudayaan		Bilangan Pengunjung (orang)		
	TAPAK WARISAN DUNIA • Tapak Warisan Dunia UNESCO	2024	2023	2022
		17,151,862	10,731,935	7,289,084
	PREMIS KEBUDAYAAN • Balai Seni Negara • Kompleks Kraf/ Galeri/ Pusat Jualan Kraf (Cawangan Negeri) • ¹ Istana Budaya	2024	2023	2022
		1,621,137	355,716	269,327
		319,420	222,849	119,360
		37,617	50,013	29,405
	ACARA KEBUDAYAAN • Program/Acara Jabatan Kebudayaan Kesenian Negara • Program/Acara Khas Kraftangan Malaysia • Program/Acara Bahagian Pengurusan Acara, MOTAC	2024	2023	2022
		1,851,884	1,090,257	510,790
		1,262,042	876,854	422,149
		256,417	145,228	275,227
Jumlah Keseluruhan		22,500,379	13,472, 843	8,915,342

1 Jumlah termasuk Program/Acara anjuran Istana Budaya di luar premis Istana Budaya. Bangunan Panggung Istana Budaya ditutup mulai Januari 2024 sehingga Januari 2026.

Festival Tarian Singa 2024 Kuching Waterfront, Sarawak

MOTAC dengan kerjasama Kerajaan Negeri Sarawak menganjurkan Festival Tarian Singa 2024 selama 3 hari bermula pada 26 hingga 28 Julai 2024 bertempat di Kuching Waterfront, Sarawak. Program ini merupakan salah satu inisiatif Kerajaan untuk menyemarakkan kegiatan ekonomi negeri Sarawak di mana ia melibatkan ramai pihak, terutamanya industri pelancongan, seni, budaya dan warisan. Festival ini juga bertujuan mempromosikan Tahun Melawat Malaysia 2026 (VM2026), sekaligus menjadikan tarian singa ini sebagai daya tarikan utama untuk menarik pelancong dalam dan luar negara.

f i x d mymotac | www.motac.org.my

Hari Kraf Kebangsaan (HKK) 2024 Kompleks Kraf Kuala Lumpur

.....

Hari Kraf Kebangsaan (HKK) 2024 (Kali ke-21) yang diadakan pada 21 Februari hingga 4 Mac 2024 merupakan program tahunan anjuran Kraftangan Malaysia. Program pameran pengguna ini bertujuan untuk mengiktiraf penglibatan usahawan kraf tempatan yang menyumbang secara langsung kepada industri kraf negara. Antara pengisian aktiviti utama ialah jualan kraf, pameran kraf, padanan perniagaan, demonstrasi kraf (nasional & antarabangsa), interaktif kraf, apresiasi kraf, persembahan kesenian dan jualan makanan citarasa Malaysia. Festival Kraf Kebangsaan turut diadakan di 12 lokasi pusat beli-belah terpilih di seluruh Malaysia (Sabah, Sarawak, Johor, Melaka, Negeri Sembilan, Selangor, Pulau Pinang, Kedah dan Perlis) bermula 23 Februari hingga 7 April 2024.

Pesta Angin Timur Perlis (PAT) 2024 Pengiktirafan *Malaysia Book of Record* - Acara Tumbuk Garam Belacan Teramai

.....

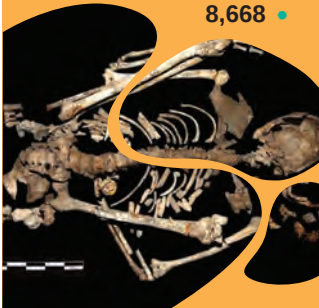
Jabatan Kebudayaan dan Kesenian Negara, Perlis dengan kerjasama Jabatan Perpaduan Negara dan Integrasi Nasional (JPNIN) Perlis telah menempa sejarah apabila berjaya menyelaras acara Tumbuk Garam Belacan Teramai dalam *Malaysia Book of Record* sempena Pesta Angin Timur Perlis 2024 pada 1 hingga 3 Mac 2024. Rekod tersebut melibatkan 1,000 orang peserta kawasan Rukun Tetangga (KRT), agensi kerajaan, swasta serta pertubuhan bukan kerajaan (NGO) seni budaya di negeri Perlis. Acara yang julung-julung kali diadakan sempena PAT 2024 turut melibatkan penyertaan pelbagai kaum sebagai tanda perpaduan di negeri ini. Para peserta membawa sendiri lesung batu dan bahan-bahan membuat garam belacan seperti belacan, cili api, kacang, kicap, garam dan gula.

Perincian Pengunjung Tapak Warisan Dunia UNESCO Tahun 2022-2024

Warisan Arkeologi Lembah Lenggong

33,390 •
31,026 •
8,668 •

Melaka

15,032,062 •
8,528,633 •
6,043,827 •

Georgetown, Pulau Pinang

1,757,718 •
1,726,135 •
691,462 •

Jumlah Keseluruhan
Pengunjung (orang)

TAHUN
2024

17,151,871

TAHUN
2023

10,731,935

TAHUN
2022

7,289,084

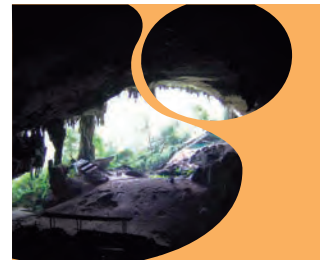
Taman Negara Mulu, Sarawak

22,038 •
21,334 •
15,164 •

Taman Kinabalu, Sabah

288,635 •
324,807 •
529,963 •

Warisan Arkeologi Kompleks Gua Taman Negara Niah, Sarawak³ (Julai - Disember 2024)

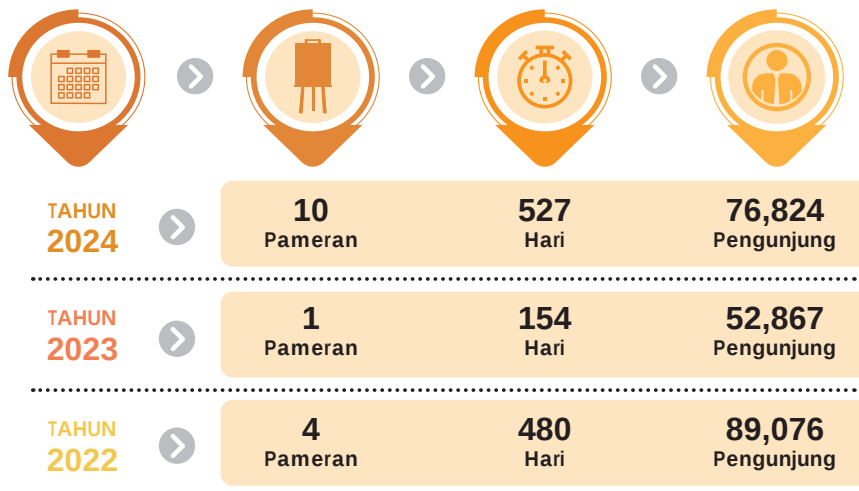
18,298 •
- •
- •

2 Sumber data diperoleh daripada Melaka Tourism Promotion Division (Melaka) Jabatan Imigresen Pulau Pinang (George Town), Jabatan Perhutanan Sarawak (Taman Negara Mulu, Sarawak dan Warisan Arkeologi Kompleks Gua Taman Negara Niah, Sarawak), Taman-Taman Negeri Sabah (Taman Kinabalu, Sabah) dan Pejabat JWN Zon Tengah, Perak (Warisan Arkeologi Lembah Lenggong).

3 Baru menerima pengiktirafan pada tahun 2024.

Statistik Aktiviti Kebudayaan / Kesenian Tahun 2022-2024

Aktiviti Pameran Khas dan Pengembangan Balai Seni Negara

Graff For Nation Hospital Lama Langkawi

Penganjuran *Graff for Nation* oleh Balai Seni Negara pada 25 hingga 29 Oktober 2024 bertemakan seni grafiti yang menterjemahkan karya agung dengan menerapkan pengembangan kognitif para seniman grafiti muda untuk mentafsir/ interpretasi menjadi lukisan kata. Menekankan konsep Inovasi, Kolaborasi, Pembangunan Profesional dan Kebolehsuaian kepada penggiat seni, seramai 42 orang seniman grafiti tempatan dan antarabangsa dari Indonesia, Singapura, China, Sepanyol, Jerman, Rusia, United Kingdom, Kanada, Belgium, Turkiye dan India terlibat dalam program ini. Pemilihan bangunan terbiar bekas Hospital Langkawi sebagai lokasi adalah strategik dan mudah diakses, di samping berpotensi untuk meningkatkan keberadaan seni grafiti serta mempromosi bangunan ini sebagai hab seni yang dinamik di Langkawi.

Aktiviti Seni Persembahan (Bertiket)

	TAHUN 2024			TAHUN 2023			TAHUN 2022		
	Aktiviti	Penonton	Jualan Tiket (RM)	Aktiviti	Penonton	Jualan Tiket (RM)	Aktiviti	Penonton	Jualan Tiket (RM)
	5	3,341	106,824.40	5	3,416	58,710.00	15	11,226	119,076.00
	8	11,712	964,141.00	29	62,939	5,900,717.40	14	28,555	6,104,013.10
	16	7,055	57,460.00	14	4,788	49,870.00	1	90	270.00
JUMLAH	29	22,108	1,128,425.40	48	71,143	6,009,297.40	30	39,871	6,223,359.10

Pementasan Teater Muzikal Sakti Merong Mahawangsa
The Kuala Lumpur Performing Arts Centre (KLPAC)

ASWARA dengan kerjasama Persatuan Alumni ASWARA telah menganjurkan Teater Muzikal Sakti Merong Mahawangsa bersempena Sambutan Jubli Mutiara 30 Tahun ASWARA pada 22 hingga 24 November 2024. Teater Muzikal Sakti Merong Mahawangsa merupakan sebuah karya epik yang mengangkat karya agung Hikayat Merong Mahawangsa ke pentas muzikal dalam memelihara serta mengangkat nilai seni dan warisan negara. Pementasan teater muzikal ini mengambil inspirasi daripada hikayat legenda, Hikayat Merong Mahawangsa adalah interpretasi moden yang menceritakan perjalanan hidup Merong Mahawangsa membina Kedah Zamin Turan, yang kini dikenali sebagai negeri Kedah. Pementasan ini menghimpunkan 150 bakat alumni ASWARA, antaranya adalah A Aris Kadir, Mei Fen, Hairi Safwan, Najua P. Ramlee dan lain-lain lagi. Seramai 1,472 penonton telah hadir menyaksikan teater muzikal ini yang diadakan selama 3 hari.

Aktiviti Seni Persembahan (Tidak Bertiket)

	TAHUN 2024		TAHUN 2023		TAHUN 2022	
	Aktiviti	Penonton	Aktiviti	Penonton	Aktiviti	Penonton
	36	37,569	36	230,992	93	137,914
	6	8,237	1	10,000	2	850
	52	30,894	57	18,900	90	75,826
JUMLAH	102	76,700	94	259,892	185	24,590

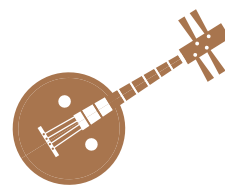

Program Jangkauan Orkestra Tradisional
Malaysia: *Sounds of Malaysia - OTM On The Street*
- Pavillion, Kuala Lumpur

Istana Budaya julung kalinya membawa Program Jangkauan OTM: *Sounds of Malaysia* ke Pavilion Kuala Lumpur. Berbeza daripada sebelum ini, konsep “OTM On The Street” ditampilkan secara terbuka dengan adanya dua segmen iaitu persembahan secara ‘busking’ dan persembahan secara berkumpulan berkonsepkan “orchestra street performance”. Seramai 22 orang pemuzik membuat persembahan dengan gabungan alat-alat muzik tradisional Malaysia iaitu Akordian, Serunai/Rebana, Sape, Sitar, Seruling, Gambus, Keromong, Rebana/Darbuka, Mandolin, Yanqin dan Cak Lempeng.

3

PEMELIHARAAN DAN PEMULIHARAAN WARISAN BUDAYA

SOROTAN DATA 2024

- **1022 Butiran** diwartakan di bawah **Akta Warisan Kebangsaan 2005**
- **23 Butiran** diangkat sebagai **Warisan**
- **11 aktiviti** pemeliharaan **Tapak Warisan**
- **960 Koleksi Seni Visual** dipelihara dan dipulihara
- **1,097 Penerbitan** jabatan/ agensi sektor kebudayaan

MELESTARIKAN WARISAN, MEWARISKAN NILAI

Warisan budaya perlu dilestarikan melalui usaha pemeliharaan dan pemuliharaan bagi memastikan keaslian dan ketinggian nilai khazanah negara diwarisi oleh generasi seterusnya. Pemeliharaan dan pemuliharaan khazanah seni, budaya dan warisan negara sama ada ketara dan tidak ketara yang merangkumi aspek-aspek penyelidikan, pendokumentasian, pewartaan dan promosi. Ini membantu memartabatkan aset-aset warisan seni budaya kita di peringkat kebangsaan dan antarabangsa.

Pewartaan Warisan/ Warisan Kebangsaan Tahun 2022-2024

Jumlah Kumulatif Butiran Pewartaan di bawah Akta Warisan Kebangsaan 2005

Pewartaan	Warisan	Warisan Kebangsaan	Jumlah
Tapak	225	93	318
Objek Ketara	19	114	133
Tidak Ketara	22	517	539
Orang Hidup	-	27	27
Zon yang dilindungi			5
Jumlah	266	751	1022

Jumlah Pewartaan Warisan/ Warisan Kebangsaan Tahun 2002 - 2024

Perkara	2024 Jumlah Penarafan	2023 ⁵ Jumlah Penarafan	2022 Jumlah Penarafan
Warisan Kebangsaan	-	-	-
Warisan	23	-	9
JUMLAH	23		9

⁵ Tiada penarafan yang diperolehi dari Januari hingga Disember 2023.

Senarai Butiran yang Menerima Penarafan Warisan Tahun 2022-2024⁶

Tahun 2022

Bangunan

- Masjid Lama Tanjung Beringin
- Bangunan *Sanitary Board*/Pejabat Lama Majlis Perbandaran Taiping
- Bekas Bangunan Jabatan Kerja Raya (Agensi Pelancongan Pahang)
- Bekas Pejabat Daerah Kuantan (Muzium Tokoh Jalan Masjid)
- Bangunan Mahkamah Jalan Masjid

Objek Warisan Ketara

- Mushaf Al-Quran Terengganu [LMNT.MS.1991.1]
- Mushaf Al-Quran Terengganu [LMNT.MS.1994.2]
- Mushaf Al-Quran Terengganu [LMNT.E.21.14.UI.2]
- Mushaf Al-Quran Terengganu [LMNT.MS.2002.1]

Tahun 2024

Objek Warisan Ketara

- Patung Tembaga Pemain Bola Sepak Jabatan Penjara Malaysia
- Pancur Air Penjara Pudu
- Meja Mesyuarat Kabinet Pertama yang dipengerusikan oleh Tunku Abdul Rahman
- Pena Khas Perjanjian Persekutuan Tanah Melayu 1957
- Meja Merdeka 1957
- Meja Pengisytiharan Malaysia 1963
- Struktur Asal Pejabat Perdana Menteri Malaysia yang Pertama
- Rangka Paus *Indian Fin: Balaenoptera Indica*
- Tikar Ciur
- Gerabak Kereta Api Penumpang *Perak State Railway*

- Gerabak Kereta Api Penumpang *Perak State Railway*

⁶ Kali terakhir pengisytiharan Warisan Kebangsaan ialah pada tahun 2018.

Tahun 2024

Objek Warisan Tidak Ketara

- Burasak
- Mi Kolok
- Nasi Ambeng
- Dodol Kukus Tahi Minyak
- Kuih Genggang/Kuih Lapis
- Kuih Karas
- Uthappam
- Jeruk Tuhau
- Bak Kut Teh
- Air Katira

• Nasi Ambeng

Arkeologi

- Gua Kota Gelanggi

• Gua Kota Gelanggi

Bangunan

- Muzium Labuan
- Bangunan Chan She Shu Yuen

• Bangunan Chan She Shu Yuen

Aktiviti Pemeliharaan
Tapak Warisan 2024

Bilangan
penyelenggaraan tapak⁷

1

Bilangan pemuliharaan
tapak-tapak warisan⁸

10

Aktiviti Pemeliharaan, Pemuliharaan dan Perolehan Koleksi Seni Visual Tahun 2022–2024

Koleksi	2024	2023	2022
Catan	21	177	815
Karya atas kertas	137	328	756
Objek seni	14	143	30
Tekstil	-	-	-
Kerja-karya pengukuhan	-	-	-
Pemeriksaan fizikal karya	703	582	872
Preservasi laman arca	84	72	74
Perolehan Koleksi Seni Visual	1	5	17
Jumlah	960	1,307	2,564

7 Kerja-karya penyelenggaraan berkala untuk keseluruhan sistem mekanikal termasuk *chiller*, *split unit*, VRV dan Lif di Blok A & B, BSAS.

8 Kerja-karya pemuliharaan melibatkan:

- Pengambilan Tanah Tapak Warisan Dunia Lembah Lenggong di Bukit Bunuh dan Bukit Jawa, Perak.
- Naiktaraf Galeri Arkeologi Lembah Lenggong, Perak (Fasa 2)- penyiapan baki.
- Penyediaan Dossier Pencalonan, *Conservation Management Plan* (CMP) dan *Special Area Plan* (SAP) bagi pencalonan Pusat Kawalan Kusta Negara (PKKN), Sungai Buloh, Selangor sebagai Tapak Warisan Dunia UNESCO (Pelawa Semula).
- CMP Masjid Jamek Sultan Abdul Samad, Kuala Lumpur.
- Kerja-karya penyelenggaraan Rumah Kutai Kampung Ngor Kuala Kangsar Perak ke Galeri Arkeologi Lembah Lenggong Perak dan kerja-karya berkaitan.
- Kerja-karya naiktaraf *shelter* dan kemudahan pelancongan dan lain-lain kerja berkaitan di Tapak Arkeologi Sungai Batu, Kedah.
- Kerja-karya naiktaraf *shelter* dan kemudahan pelancongan dan lain-lain kerja berkaitan di Kompleks Arkeologi Lembah Bujang, Kedah.
- Kerja-karya penyelenggaraan dan naiktaraf infrastruktur serta kemudahan pelawat dan lain-lain kerja berkaitan di Tapak Arkeologi Lembah Lenggong, Perak.
- Kerja-karya membaikpulih *shelter* serta lain-lain kerja berkaitan di Tapak Bukit Jawa, Lenggong, Perak.
- Projek ubah suai, naiktaraf dan baikpulih ruang pameran serta kerja-karya berkaitan di Galeri Warisan Kota Melaka.

Jumlah Keseluruhan Koleksi Seni Visual sehingga Tahun 2024

Catan
1,346

Karya Atas Kertas
2,660

Arca dan Objek Seni
552

Jumlah
4,558

Statistik Penerbitan Agensi/Jabatan Sektor Kebudayaan bagi Tahun 2024

Agensi

Bercetak

650

Digital

447

Jumlah

1,097

14

12

26

11

10

21

597

366

963

10

50

60

15

8

23

3

1

4

4

PEMBANGUNAN DAN PENGEMBANGAN BUDAYA

SOROTAN DATA 2024

- **RM532 Juta** Nilai Media keseluruhan sektor kebudayaan
- **27,844 usahawan** termasuk **tenaga kerja kraf** keseluruhan
- **Program SDSI** meliputi **66 daerah** dengan **125 projek** melibatkan **1,882 usahawan** dan **2,843 tenaga kerja**
- Kemasukan **847 pelajar baharu** ke institusi pendidikan di bawah MOTAC
- Purata **97% kebolehpasaran graduan** institusi pendidikan di bawah MOTAC
- **2,968 pelajar** terlibat dalam **125 kelab** di bawah **Program Bimbingan Seni Budaya**
- **808 pelajar** terlibat dalam **59 aktiviti PERMATA Seni** JKKN dan IB

PENGEMBANGAN BUDAYA, PENGUKUHAN TRADISI DAN KAPASITI

Pembangunan dan pengembangan seni, budaya dan warisan merupakan asas kepada kesinambungan industri kebudayaan melalui pelbagai inisiatif strategik yang menyokong usaha memartabatkan seni, budaya dan warisan. Usaha pengembangan perlu diperkasakan dengan memperkayakan serta mempertingkatkan kandungan sedia ada melalui promosi serta sistem penyampaian maklumat yang berkesan, di samping galakan aktiviti penyelidikan dan pendokumentasian kandungan tempatan seiring dengan kemajuan teknologi semasa. Pembangunan kapasiti modal insan melibatkan usaha melahirkan lebih ramai penggiat seni budaya yang berkemahiran tinggi dan berdaya saing sebagai pelapis bagi mengekalkan seni tradisi untuk diwarisi oleh generasi akan datang.

Kepelbagaian platform digital dan media sosial perlu dimanfaatkan oleh jabatan/agensi untuk pembangunan lebih banyak kandungan kreatif dan unik serta promosi aktiviti yang menyeluruh untuk capaian khalayak yang lebih luas serta menarik lebih ramai pengunjung ke acara, program dan premis kebudayaan.

Selain media sosial, portal khas kebudayaan seperti Pemetaan Budaya dan Rumah Seni JKKN yang meliputi sistem pangkalan data berkaitan seni budaya dan warisan negara berperanan meningkatkan kebolehcapaian umum terhadap informasi dan perkhidmatan yang disediakan oleh agensi serta penggiat seni budaya.

Statistik Khlayak Maya (Media Sosial dan Laman Sesawang) Jabatan/ Agensi Sektor Kebudayaan secara Kumulatif sehingga Disember 2024

Agensi	Laman Web (Pengunjung)	Facebook (Account likes)	Instagram (Pengikut)	Twitter (Pengikut)	Tik Tok (Pengikut)	Youtube (Subscribers)
	25,000	99,361	12,300	1,873	9,225	21,507
	55,035	62,114	20,971	-	6,171	2,100
	131,996	181,837	29,339	2,464	-	4,843
	12,151,345	35,060	13,495	1,411	1,047	167,901
	104,331	4,907,794	36,645	5,082	15,218	1,802
	124,485	25,660	2,683	1,581	-	58,782

Statistik Kunjungan Portal Pengembangan Seni Budaya dan Warisan

Pemetaan Budaya

60,920

Jumlah Hits
(sehingga Dis 2024)

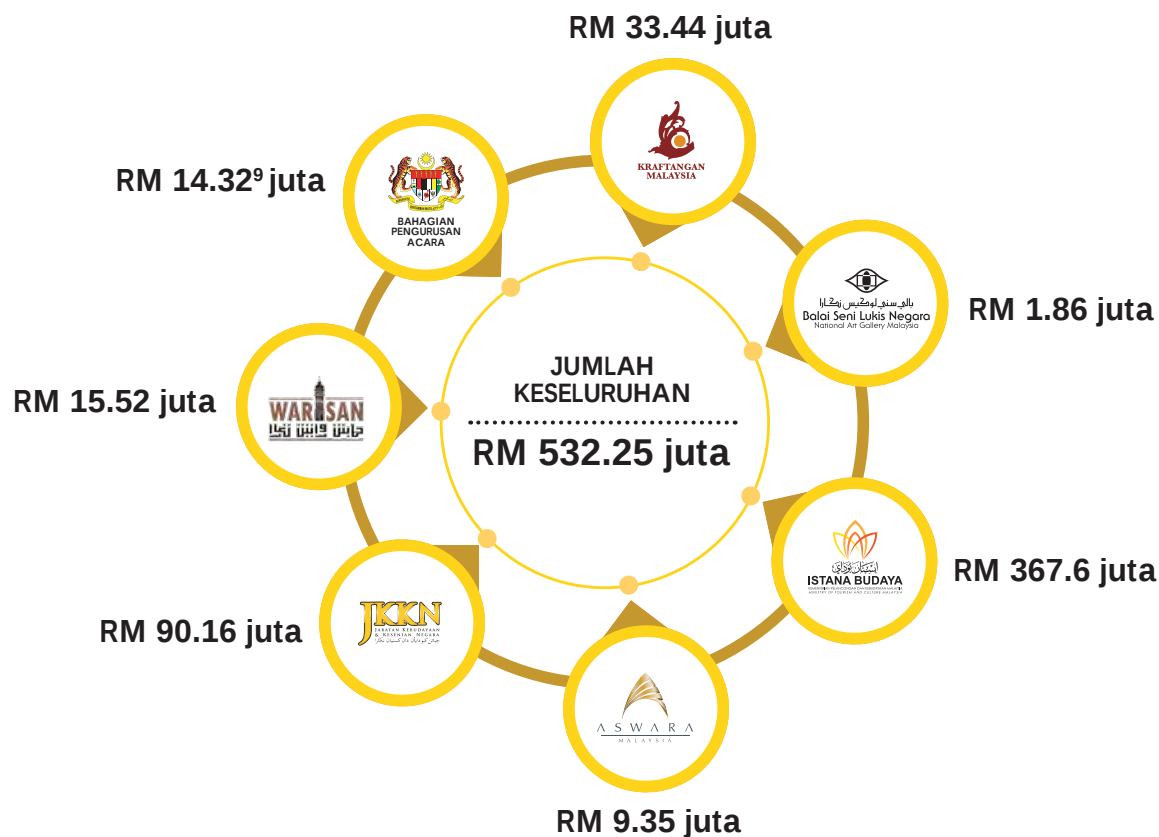
Rumah Seni JKKN

32,134

Jumlah Hits
(sehingga Dis 2024)

Nilai Media Jabatan/ Agensi Sektor Kebudayaan Tahun 2024

Pada tahun 2024, jumlah keseluruhan nilai media bagi jabatan dan agensi sektor kebudayaan mencatatkan sebanyak RM532 juta, menunjukkan tahap liputan dan pendedahan yang signifikan terhadap program serta inisiatif budaya pada peringkat nasional. Antara penyumbang utama ialah Istana Budaya dan JKKN, melalui penganjuran program berimpak tinggi dan penglibatan aktif dalam memperkukuh jangkauan komunikasi budaya melalui pelbagai platform media. Angka ini mencerminkan keberkesanan usaha promosi bersepadu serta potensi besar sektor kebudayaan dalam memperluas capaian kepada khalayak umum.

⁹ Nilai media hanya melibatkan dua (2) program iaitu Minggu Budaya Malaysia / Malaysia Culture Week dan Festival Tarian Singa 2024 sahaja. Tiada maklumat diberikan untuk 5 program lain di bawah BPA pada tahun 2024. Data diperoleh dari Unit Komunikasi Korporat, MOTAC.

Pengukuhan Usahawan Sektor Kebudayaan

Pembangunan industri kebudayaan dipertingkatkan melalui penglibatan komuniti usahawan dan tenaga kerja yang menyokong penghasilan produk kraftangan yang berkualiti, mempelbagaikan rekaan baharu, selain pengukuhan program Satu Daerah Satu Industri (SDSI) serta pelaksanaan program pembangunan kemahiran komuniti bagi mengukuhkan penjenamaan dan pemasaran produk kraf tempatan. Untuk itu, Kraftangan Malaysia menyediakan latihan untuk membangunkan kemahiran seni kraf kepada kumpulan sasaran, membuka peluang pekerjaan dan meningkatkan pendapatan penduduk tempatan sebagai usahawan serta komuniti kraf.

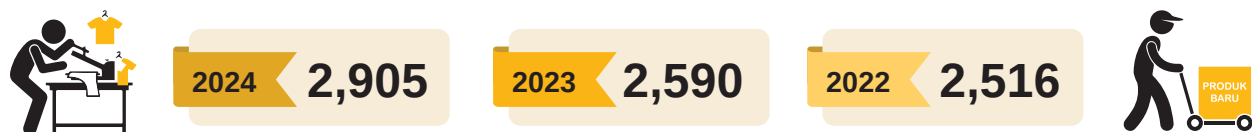
Bilangan Komuniti Kraf Keseluruhan Tahun 2024

Program Satu Daerah Satu Industri (SDSI) - Produk Kraf

Tahun	Daerah	Bil Projek	Bil Usahawan Kraf	Bil. Tenaga Kerja
2024	66	125	1,882	2,843
2023	66	125	1,892	2,898
2022	66	125	1,909	2,937

Bilangan Rekaan Baharu yang Dihasilkan

Pembangunan Motif Bunga Beridentiti Negeri

Motif Bunga Identiti Negeri merupakan konsep produk yang diketengahkan oleh Kraftangan Malaysia bagi tahun 2024 menjelang Tahun Melawat Malaysia 2026, dengan tujuan meningkatkan nilai tambah dan daya tarik produk cenderamata kraf melalui pembangunan motif-motif bunga beridentiti negeri. **Antara senarai motif yang telah dibangunkan termasuklah: Kedah - Bunga Padi; Selangor - Bunga Tanjung Kelopak Sembilan; Pulau Pinang - Bunga Pinang; Kelantan - Bunga Getam Guri; Melaka - Bunga Kesidang; Sarawak - Bunga Orkid Normah; Sabah - Bunga Rafflesia; Perak - Bunga Kelumpang; Pahang - Bunga Kopi dan Daun Kopi; Negeri Sembilan - Bunga Lada; Terengganu - Bunga Kenanga; Johor - Lada Hitam; dan Perlis - Bunga Harum Manis.** Pada 2 Januari 2024, Kraftangan Malaysia turut menerima Sijil Pemberitahuan Hak Cipta daripada Perbadanan Harta Intelek Malaysia (MyIPO) bagi motif-motif tersebut.

Program Pembangunan Kemahiran Komuniti (PPKK)

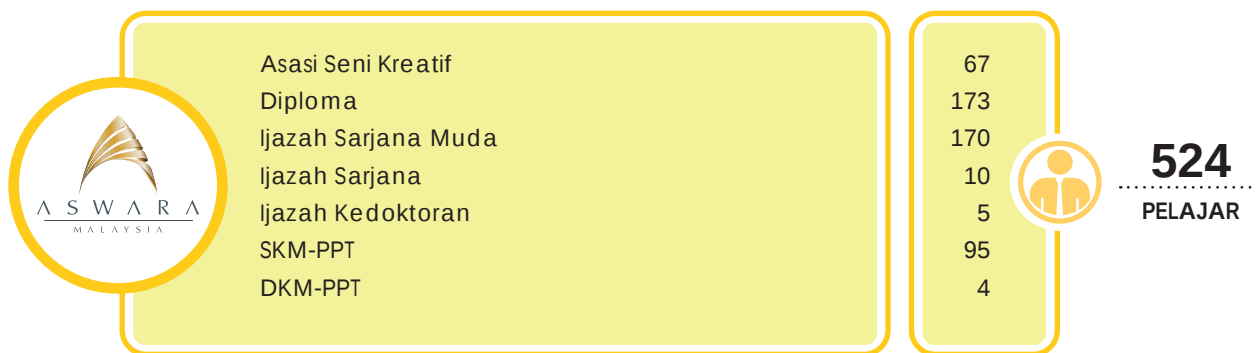

Program PPKK melibatkan pelbagai golongan sasaran seperti belia/beliawanis, asnaf, orang kelainan upaya (OKU), penganggur, kategori B40, golongan rentan, serta orang asli/etnik Sabah dan Sarawak di sesebuah kawasan. Melalui pendekatan *Train and Place*, komuniti dilatih dari segi kemahiran teknikal dan keusahawanan menerusi aktiviti utama seperti Makmal Pembangunan dan Pengeluaran Produk Kraf, Kursus Keusahawanan dan Simulasi Perniagaan. Sehingga tempoh Januari hingga Disember 2024, sebanyak **39 aktiviti** telah dijalankan dengan penyertaan seramai **760 orang**.

Pengembangan Pendidikan Seni, Budaya dan Warisan

Institusi pendidikan juga menyokong usaha pembangunan dan pengembangan industri kreatif kebudayaan secara melalui kemahiran serta bakat supaya dapat memberikan impak positif kepada pembangunan modal insan dan aktiviti pengembangan budaya yang khusus kepada generasi muda yang menjadi pelapis kepada kelangsungan seni budaya tradisi dalam era masa kini.

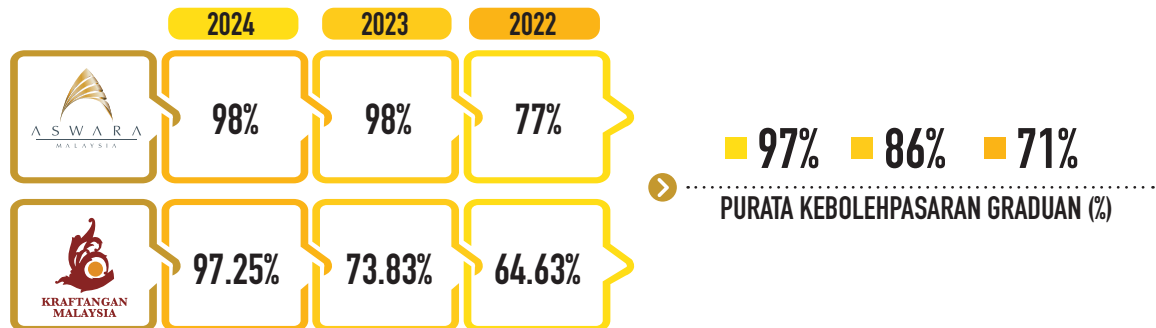
Statistik Kemasukan Baharu ASWARA dan IKN bagi Tahun 2024

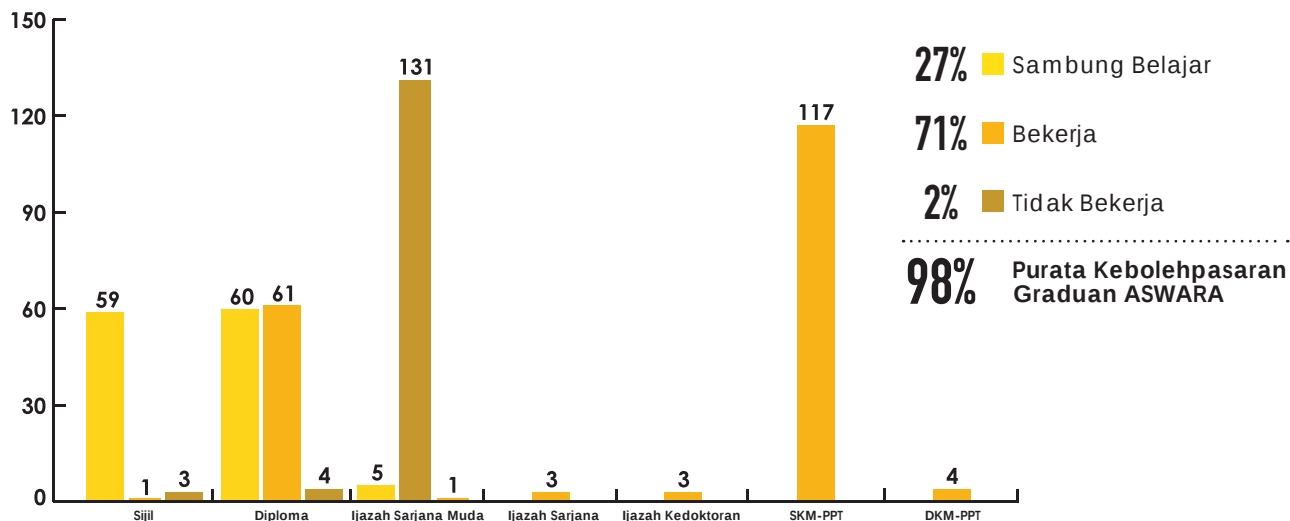
Statistik Graduan ASWARA dan IKN Tahun 2022 – 2024

Institut	Program	Jumlah Graduan		
		2022	2023	2024
	Asasi Seni Kreatif	56	67	58
	Diploma	197	125	149
	Ijazah Sarjana Muda	115	137	124
	Ijazah Sarjana	5	3	2
	Ijazah Kedoktoran	3	3	2
	SKM-PPT	-	84	117
	DKM-PPT	-	0	4
Jumlah		376	419	456
	IKN			
	Diploma	46	72	48
	Sijil	13	8	4
	SKM	23	27	26
	SKM-PPT	-	-	7
	IKTPD			
	Sijil	5	8	2
Jumlah		87	115	87

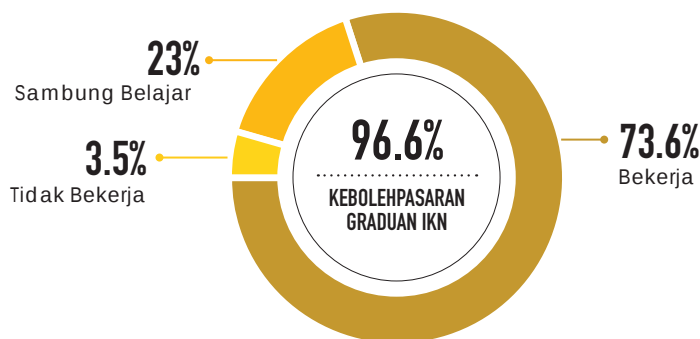
Peratus Kebolehpasaran Graduan ASWARA dan IKN Tahun 2022 – 2024

Perincian Peratus Kebolehpasaran Graduan ASWARA Tahun 2024¹⁰

Perincian Peratus Kebolehpasaran Graduan IKN Tahun 2024

¹⁰ Maklumat peratus kebolehpasaran tahun 2024 adalah berdasarkan graduan Istiadat Konvokesyen ASWARA Ke-18 Tahun 2023 pada 26 November 2023 dan peratus kebolehpasaran graduan SKM-PPT mengambil kira maklumat pelajar tamat pengajian yang telah menerima Sijil daripada Jabatan Pembangunan Kemahiran (JPK) dan ASWARA pada tahun 2023 yang mana laporan adalah pada Julai 2024.

**Nota:-

- Peratus pencapaian adalah merujuk kepada Laporan Kajian Pengesanan Graduan ASWARA (KPGA) berdasarkan statistik graduan semasa Istiadat Konvokesyen ASWARA.
- Kajian dilaksanakan dalam tiga (3) fasa dan akan berakhir pada bulan Jun tahun berikutnya.
- Laporan akhir KPGA akan dikeluarkan pada bulan Julai tahun berikutnya adalah berdasarkan graduan pada tahun 2023.

Istiadat Konvokesyen ASWARA Ke-19 Tahun 2024

Istiadat Konvokesyen ASWARA Ke-19 bertemakan “Melangkah Ke Hadapan Bersama Tradisi” telah berlangsung pada 1 Disember 2024 bertempat di Pusat Pameran dan Konvensyen MATRADE (MECC) yang telah disempurnakan oleh YB Timbalan Menteri Pelancongan, Seni dan Budaya. Seramai **335 orang graduan** Ijazah Kedoktoran Seni Kreatif, Ijazah Sarjana Seni Kreatif, Ijazah Sarjana Muda dengan Kepujian, Diploma dan Asasi Seni Kreatif yang telah menamatkan pengajian. Istiadat konvokesyen ASWARA turut mengangkat tokoh-tokoh seni tanah air menerusi penganugerahan Anugerah Ijazah Kehormat Kedoktoran Seni Kreatif kepada YBhg. Datin (Dr.) Marion Francena a/p R.A. D'Cruz, Anugerah Ijazah Kehormat Sarjana Seni Kreatif kepada Tuan Haji Abd Rahim bin Abdullah serta 8 orang penerima Anugerah Adiguru yang mempunyai pengetahuan dan kemahiran dalam bidang kesenian dan kebudayaan antaranya dalam bidang seni tari, penulisan, muzik tradisional gamelan, seni visual dan lain-lain. Penganugerahan ini menjadi pemangkin semangat kepada tokoh seni untuk terus memperkasakan pembangunan industri kreatif negara yang lebih cemerlang di masa hadapan.

Majlis Konvokesyen Institut Kraf Negara (IKN) Ke-22 Tahun 2024

Majlis Konvokesyen IKN ke-22 merupakan satu wadah untuk merayakan para pelajar yang berjaya menamatkan pengajian dalam tempoh ditetapkan. Majlis tersebut terbahagi kepada 2 pengisian utama iaitu istiadat konvokesyen di Dewan Cindai dan pesta konvokesyen di Dataran Ilmu. Seramai **87 orang graduan** terdiri daripada 48 graduan program diploma 4 graduan program sijil, 26 graduan Sijil Kemahiran Malaysia berasaskan Sistem Latihan Pusat Bertauliah (SKM SLaPB), 7 graduan SKM-PPT dan 2 orang graduan IKTPD telah diraikan dalam istiadat penuh tradisi ini.

Majlis Konvokesyen Badan Peneraju Industri Seni Budaya (ILB) 2024

Majlis Konvokesyen Badan Peneraju Industri Seni Budaya (ILB) 2024 telah dianjurkan oleh MOTAC melalui JKKN pada 17 Ogos 2024 di *Petaling Jaya Performing Arts Centre* (PJPAC). Majlis ini merupakan penganjuran kali kedua untuk mengiktiraf graduan berkemahiran tinggi dalam bidang seni budaya. JKKN, yang dilantik oleh Jabatan Pembangunan Kemahiran (JPK) pada 2018, bertanggungjawab memperkasakan pembangunan sumber manusia dalam industri seni budaya. Penganugerahan diberikan penggiat seni budaya berdasarkan Standard Kemahiran Pekerjaan Kebangsaan (NOSS) melalui Sistem Persijilan Kemahiran Malaysia (SPKM), Pengiktirafan Pencapaian Terdahulu (PPT) dan Sistem Latihan Dual Nasional (SLDN). Seramai **238 graduan** daripada pelbagai bidang seni budaya menerima persijilan melibatkan penyertaan program Pensijilan Kemahiran Malaysia melalui JKKN ILB Seni Budaya adalah daripada 86 organisasi merangkumi jabatan, agensi, institusi pendidikan, pertubuhan, syarikat dan kumpulan seni budaya.

Penglibatan Pelajar/Peserta Program Bimbingan Seni Budaya (PBSB) JKKN

Aktiviti	2024	
	Jumlah Kelab	Jumlah Pelajar/ Peserta
KTB (Sekolah Rendah) - Pelaksanaan 2 tahun	30	872
KGB (Sekolah Menengah) - Pelaksanaan 2 tahun	39	879
KTB Khas (Sekolah Rendah Jenis Kebangsaan Cina & Tamil)	12	275
KGB Khas (Sekolah Menengah Jenis Kebangsaan Cina)	3	73
Pusat Bimbingan (PuBSB)	13	281
Program Celik Seni (Prasekolah/ Tadika)	14	291
Kelab Bimbingan Seni Cemerlang (KBSC)	14	297
Jumlah	125	2,968

Penglibatan Peserta PERMATA Seni JKKN dan Istana Budaya Tahun 2022-2024

Jabatan/ Agensi	Bidang PERMATA Seni	2024		2023		2022	
		Jumlah Peserta	Jumlah Aktiviti	Jumlah Peserta	Jumlah Aktiviti	Jumlah Peserta	Jumlah Aktiviti
	Koir	137	7	135	7	178	7
	Tari	481	19	506	17	110	25
	Muzik	52	32	79	9	84	22
Jumlah		670	58	720	33	372	54
	Teater Muzikal PERMATA Seni	168	1	-	-	185	1

Teater Muzikal PERMATA Seni

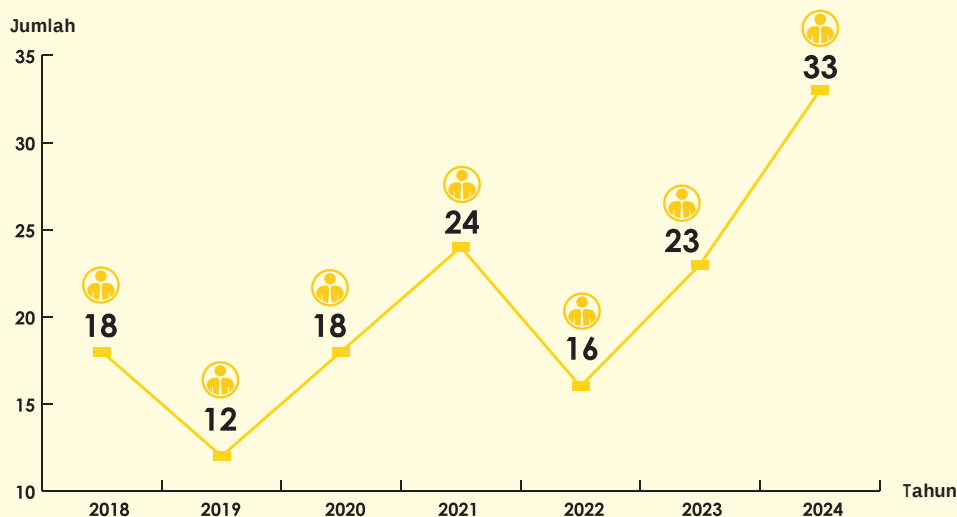
Teater muzikal PERMATA Seni berlangsung pada 14 dan 15 Disember 2024 di Auditorium Perdana, Angkasapuri Kuala Lumpur, menggabungkan seramai 168 peserta daripada tiga komponen iaitu PERMATA Seni Koir (PSK), PERMATA Seni Tari (PST) dan PERMATA Seni Muzik (PSM). Majlis dimeriahkan dengan kehadiran 16,500 penonton bertemakan ‘Mensyukuri Nikmat Kedamaian’ menggambarkan solidariti anak-anak PERMATA Seni terhadap isu-isu kemanusiaan global yang memberi impak besar kepada kehidupan sosial, mental, dan fizikal kanak-kanak di seluruh dunia.

Program *Young Art Entrepreneur* (YAE!)

Bagi membantu melengkapkan graduan seni dan pelukis-pelukis muda dengan ilmu pengetahuan serta kemahiran dalam bidang keusahawanan, Balai Seni Negara melaksanakan Program *Young Art Entrepreneur* (YAE!). Di bawah modul selama 4 bulan ini, pelukis-pelukis muda akan diberikan pendedahan mengenai selok-belok perniagaan sebagai persediaan untuk membina kerjaya dalam bidang seni visual berdasarkan minat, kebolehan dan bakat yang dimiliki dengan bimbingan daripada mentor-mentor yang berpengalaman luas dalam bidang perniagaan dan keusahawanan.

Statistik Peserta Program *Young Art Entrepreneur* (YAE!) 2018 - 2024

SOROTAN DATA 2024

- **RM36.36 Juta** nilai keseluruhan insentif/ bantuan kepada komuniti seni budaya melalui **5 jenis penyaluran**
- **RM13.7 Juta** disalurkan kepada **231 NGO** seni budaya melalui GSSK
- **RM11.29 Juta** disalurkan **202 syarikat** bagi program seni budaya melalui GSSK
- Penganjuran **542 aktiviti/ program/kursus** sektor kebudayaan melibatkan **89,260 peserta**
- Penyertaan **331 orang** dalam **126 aktiviti/program** seni budaya peringkat antarabangsa

5

PEMERKASAAN BUDAYA

MEMPERKASA BUDAYA, MENDAYA-UPAYA KOMUNITI

Pemerkasaan budaya menjadi agenda penting bagi memastikan Malaysia terus kekal relevan dan menjadi hab budaya serantau. Inisiatif yang bersepadu dapat menarik penglibatan komuniti dalam menjayakan program-program kebudayaan serta menjana ekonomi melalui produk seni budaya dan warisan. Usaha pengukuhan pentadbiran seni budaya serta penglibatan masyarakat melalui kerjasama antara kerajaan dan pertubuhan bukan kerajaan, pihak swasta, institusi kekeluargaan, institusi pendidikan, institusi perkhidmatan dan penggiat perlu dilaksanakan secara berterusan supaya denyut nadi kebudayaan dapat dihayati dan dirasakan bersama. Komitmen terhadap kebajikan penggiat-penggiat seni, budaya dan warisan juga perlu diberikan perhatian melalui skim perlindungan dan bantuan dana serta tawaran peluang dan insentif yang bersesuaian.

Insentif dan Bantuan Kepada Badan Bukan Kerajaan dan Penggiat Kebudayaan, Kesenian dan Warisan

Pelbagai bantuan seperti Tabung Kebajikan Penggiat Seni (TKPS), Tabung Amanah dan Sumbangan (TAS), Bantuan Pentadbiran dan Kegiatan Persatuan-Persatuan Badan Bukan Kerajaan (BBK), termasuklah insentif seperti Geran Sokongan Sektor Kebudayaan (GSSK) menyokong aktiviti seni budaya tempatan dengan menyediakan dana kepada persatuan dan penggiat seni, budaya, dan warisan untuk melaksanakan pelbagai program dan aktiviti. Kerajaan juga menggalakkan kolaborasi antara penggiat, komuniti setempat dan sektor korporat melalui insentif pemotongan cukai bagi penajaan aktiviti seni budaya dan warisan di bawah Akta Cukai Pendapatan 1967 bagi membantu melestarikan kebudayaan dengan sokongan dana dan fasiliti daripada pihak swasta.

Pemohonan Insentif/Bantuan berkaitan Kebudayaan, Kesenian dan Warisan dan Jumlah Diluluskan

Jenis Insentif dan Bantuan	2024		
	Jumlah Permohonan Diterima	Jumlah Permohonan Diluluskan	Insentif/Bantuan Disalurkan (RM)
Tabung Kebajikan Penggiat Seni (TKPS)	61	57	208,000.00
Tabung Amanah dan Sumbangan (TAS)	14	10	216,000.00
Bantuan Pentadbiran dan Kegiatan Persatuan-Persatuan Badan Bukan Kerajaan (BBK)	19	19	3,493,380.00
Insentif Potongan Cukai	204	189	7,450,765.42
Geran Sokongan Sektor Kebudayaan (GSSK)	746	433	24,993,000.00
Jumlah	1,044	708	36,361,145.42

Perincian Insentif / Bantuan Kepada Badan Bukan Kerajaan dan Penggiat Kebudayaan, Kesenian dan Warisan

Perincian Jumlah Diluluskan bagi Bantuan dan Insentif Mengikut Bidang/Profesion¹¹ Tahun 2024

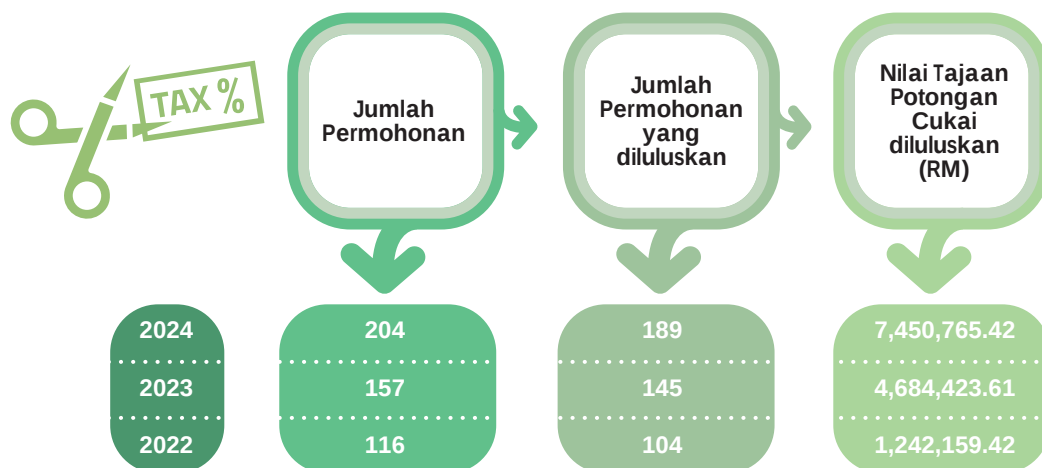
Bidang	TKPS (RM)	TAS (RM)	BBK (RM)	Nilai Potongan Cukai (RM)	GSSK (RM)
Warisan Budaya	141,000.00	110,000.00	3,338,990.00	4,341,467.29	9,883,000.00
Seni (Persembahan/ Visual)	67,000.00	106,000.00	154,390.00	3,109,298.13	13,040,000.00
Media	-	-	-	-	1,460,000.00
Penciptaan	-	-	-	-	610,000.00
Gabungan	-	-	-	-	-
Jumlah	208,000.00	216,000.00	3,493,380.00	7,450,765.42	24,993,000.00

¹¹ Klasifikasi berdasarkan Dasar Kebudayaan Negara.

Perincian Jumlah Diluluskan bagi Tabung TKPS dan TAS Mengikut Jenis Bantuan Tahun 2024

Statistik Permohonan Insentif Potongan Cukai Penajaan Aktiviti Kebudayaan, Kesenian dan Warisan Tahun 2022-2024

Statistik Perincian GSSK Mengikut Negeri Tahun 2022-2024

Negeri	Bilangan Penerima	Nilai Kelulusan (RM Juta)	Bilangan Penerima	Nilai Kelulusan (RM Juta)	Bilangan Penerima	Nilai Kelulusan (RM Juta)
Tahun	2024		2023		2022	
Perlis	7	0.43	1	0.07	4	0.13
Kedah	14	0.97	14	1.015	8	1.11
Pulau Pinang	25	1.38	21	1.119	9	0.95
Perak	47	2.465	26	1.565	17	2.07
Selangor	63	3.535	122	8.897	55	6.56
Negeri Sembilan	15	0.81	11	0.79	6	0.69
Melaka	25	1.54	18	1.27	15	1.49
Johor	13	0.88	13	0.78	6	0.6
Pahang	11	0.75	4	0.2	3	0.45
Kelantan	19	1.375	21	1.225	20	1.58
Terengganu	22	1.273	9	0.7	8	0.86
Sabah	19	1.12	57	3.2	21	0.79
Sarawak	68	2.9	13	1.05	12	1.48
WP Kuala Lumpur	82	5.395	70	5.895	44	5.4
WP Putrajaya	1	0.03	7	0.275	3	0.1
WP Labuan	2	0.140	4	0.34	2	0.15
Jumlah	433	24.993	411	28.391	233	24.41

NGO

231 Penerima
RM 13.7 Juta

SYARIKAT

202 Penerima
RM 11.293 Juta

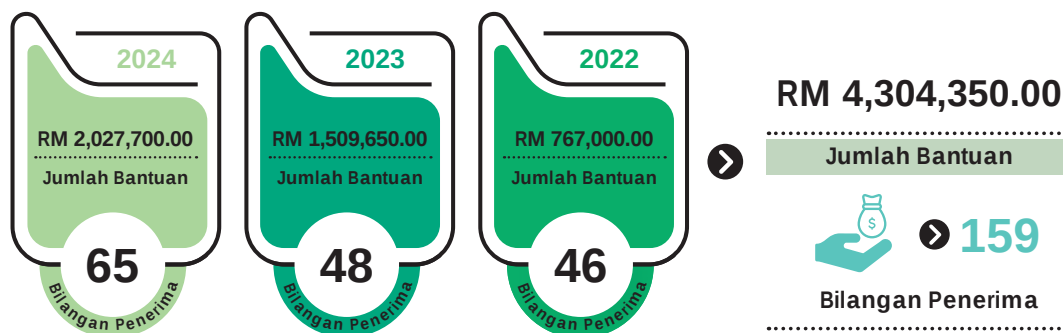
Insentif Seni Budaya di bawah Jabatan/ Agensi Sektor Kebudayaan

Insentif Seni JKKN merupakan penjenamaan beberapa bentuk bantuan dan perkhidmatan yang disediakan kepada BBK, universiti, dan penggiat seni budaya untuk melaksanakan program berkaitan seni budaya. Antara insentif yang disediakan ialah **Insentif Kewangan** dengan had maksimum RM15,000, di mana **343 penerima** telah menerima jumlah bantuan sebanyak **RM2,93,480.00** dari 2019 hingga 2024; **Insentif Ruang** seperti studio latihan, bilik seminar, auditorium, dan gelanggang gasing; **Insentif Kepakaran** melalui khidmat nasihat dan jurulatih seni budaya; serta **Insentif Promosi** untuk membantu memasarkan program melalui medium promosi JKKN.

Menerusi pembentangan Belanjawan 2024, YAB Perdana Menteri mengumumkan peruntukan **Dana Latihan TVET PTPK** berjumlah RM20 juta untuk bidang maritim dan kesenian. Berdasarkan peruntukan dana tersebut ASWARA telah dikhaskan peruntukan berjumlah **RM5 juta untuk kemudahan pinjaman pendidikan dalam bidang kesenian**. Dana ini disalurkan melalui Perbadanan Tabung Pembangunan Kemahiran (PTPK) menerusi Pinjaman Latihan Kemahiran Islamik (PLK-i), yang ditawarkan berdasarkan gabungan Program Sijil Kemahiran Malaysia (SKM) dan Agensi Kelayakan Malaysia (MQA) khusus untuk pelajar ASWARA. Seramai **150 pelajar** telah memohon kemudahan PLK-i pada tahun 2024.

Di samping itu, **Tabung Bantuan Seni** kelolaan LPSVN turut menyediakan insentif khusus dalam bentuk bantuan kewangan di bawah menerusi keahlian *Artis Membership* untuk menyokong penggiat seni tanah air melaksanakan aktiviti dan program komuniti yang menyemarakkan kelestarian seni visual.

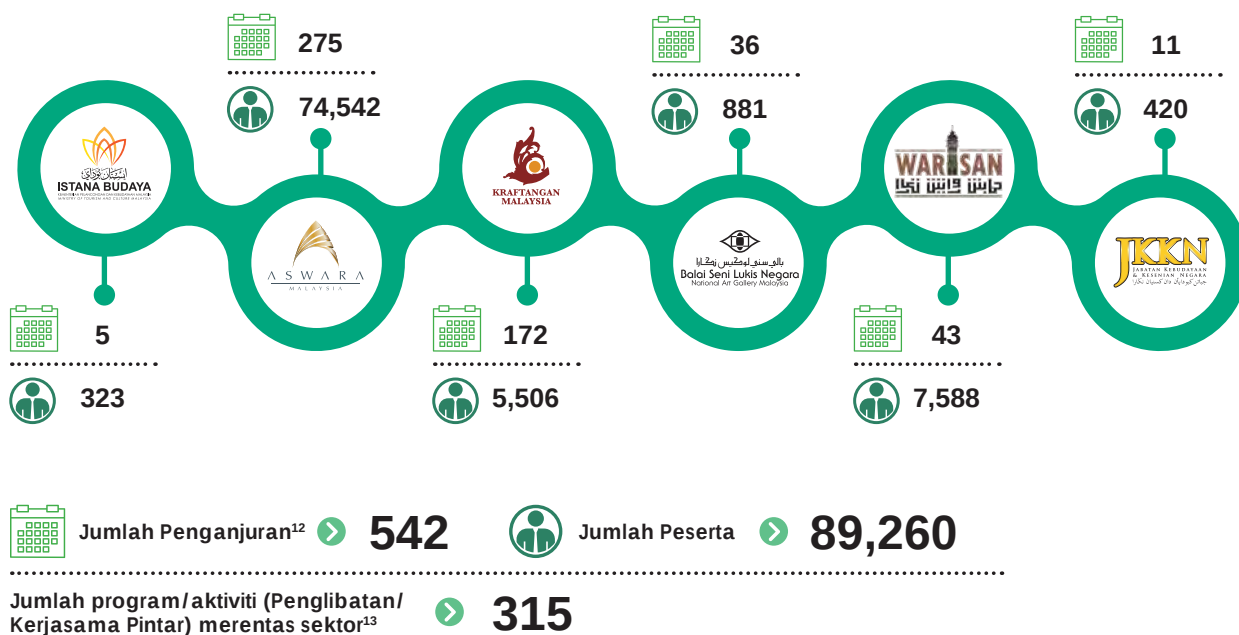
Statistik penerima bantuan di bawah Tabung Bantuan Seni tahun 2022-2024

Sinergi Pengurusan Seni Budaya

Pengukuhan tadbir urus di samping koordinasi dan sinergi antara agensi luar, Badan Bukan Kerajaan dan pihak berkepentingan melalui program, kursus dan aktiviti sektor kebudayaan dalam dan luar negara mencerminkan komitmen berterusan untuk pemantapan sistem penyampaian pengurusan seni budaya dan warisan yang mampu menyumbang kepada pemerkasaan seni budaya negara.

Program/ Kursus/ Aktiviti Sektor Kebudayaan Tahun 2024

12 Penganjuran Program/Kursus Aktiviti: Jumlah kursus/program/aktiviti yang dianjurkan oleh Jabatan/Agensi kepada kakitangan dan umum dan jumlah peserta yang terlibat (tidak termasuk program/aktiviti besar yang telah diambil kira untuk menentukan jumlah khalayak seperti program pameran, karnival dan sebagainya).

13 Program/aktiviti (Penglibatan/Kerjasama Pintar) merentas sektor : Jumlah penganjuran secara kerjasama dengan Kementerian atau Agensi lain/Sektor swasta/ NGO atau jumlah penglibatan dalam program/aktiviti Kementerian atau Agensi lain/Sektor swasta/NGO.

Penyertaan Program/Kursus/Mesyuarat Kebudayaan Peringkat Antarabangsa Tahun 2022-2024

 Agensi	 Jumlah Aktiviti		 Jumlah Penyertaan (orang)		 Jumlah Aktiviti		 Jumlah Penyertaan (orang)		 Jumlah Aktiviti		 Jumlah Penyertaan (orang)	
	2024		2023		2022		2021		2020		2019	
 ISTANA BUDAYA MINISTRY OF TOURISM AND CULTURE MALAYSIA	7	14	7	11	4	31						
 ASWARA MALAYSIA	66	187	16	82	1	1						
 KRAFTANGAN MALAYSIA	8	19	10	31	5	19						
 Balai Seni Lukis Negara National Art Gallery Malaysia	20	41	6	553 ¹⁴	1	2						
 WARISAN MAJLIS PENYERANAN BUDAYA	11	15	11	28	8	17						
 JKKK JURUSAN KEBUDAYAAN & KESENIAN NEGARA	14	55	24	326	12	116						
Jumlah	126	331	74	1,031	30	186						

¹⁴ Melibatkan 1 program online Sidang Jejak Seni selama 3 hari dengan penyertaan sebanyak 543 orang

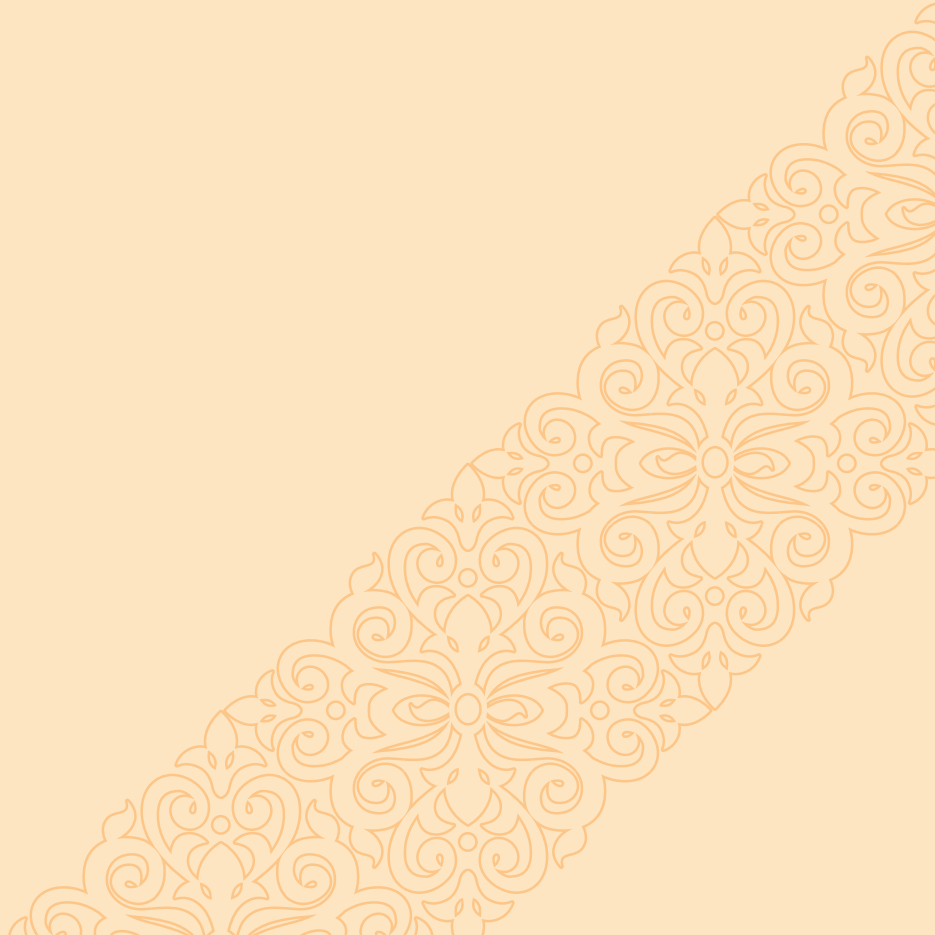

SOROTAN DATA 2024

- **RM479.7 Juta** hasil **pendapatan** penggiat industri dan jabatan/agensi sektor kebudayaan
- **RM56.8 Juta** pencapaian jualan bagi **Program Pengkomersialan Kraf**
- **Bidang Kraf Tekstil** mencatatkan hasil jualan tertinggi berjumlah **RM144 Juta**
- **RM342 Juta** hasil **jualan karya seni** melalui Rumah Lelong

6

PENJANAAN EKONOMI KEBUDAYAAN

MENJANA POTENSI, MEMACU EKONOMI

Sektor kebudayaan memainkan peranan penting dalam usaha memacu negara ke arah pendapatan tinggi. Peningkatan kualiti dan kapasiti pengeluaran produk serta perkhidmatan kebudayaan melalui transformasi teknologi terkini, diiringi penjenamaan, promosi, dan pemasaran yang mantap, dapat memperluaskan capaian pasaran dan memastikan kelangsungan sektor ini. Selari dengan itu, penggiat seni dan budaya perlu diperkasakan dalam aspek keusahawanan, kemahiran teknikal, dan komunikasi. Dalam masa yang sama, identiti dan keaslian seni, budaya, serta warisan negara mesti dipertahankan. Penyertaan aktif pemain industri dan komuniti dalam memacu ekonomi kebudayaan akan menjana potensi serta peluang pekerjaan, meningkatkan pendapatan, serta memberi kesan positif kepada sektor-sektor lain dalam rantai ekonomi setempat, sekali gus menyumbang kepada peningkatan taraf sosioekonomi rakyat.

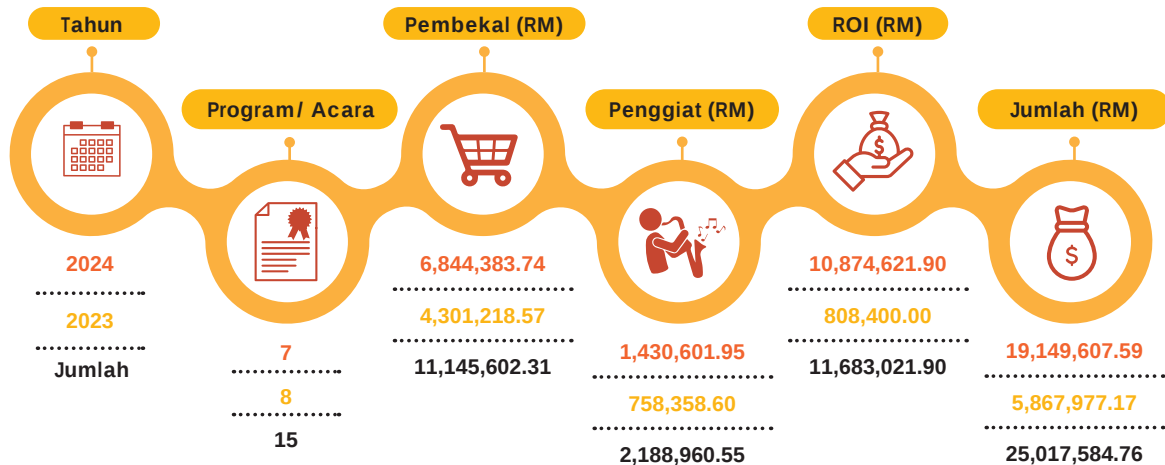
Pada tahun 2024 penjaan ekonomi sektor kebudayaan yang merangkumi nilai jualan kraf serta hasil berkaitan seperti pendapatan aktiviti kesenian dan kebudayaan, kutipan tiket persembahan, hasil sewaan, penajaan, yuran, dan sebagainya di bawah jabatan/agensi sektor kebudayaan keseluruhan mencatatkan peningkatan sebanyak **22.9%** dengan jumlah pendapatan sebanyak **RM479.7 juta**.

Hasil Pendapatan Penggiat Industri Serta Jabatan / Agensi Sektor Kebudayaan MOTAC Tahun 2022 - 2024

Seni Budaya (Kraf/ Seni Visual)			Seni Budaya (Seni Persembahan)			
Balai Seni Lukis Negara National Art Gallery Malaysia						
2024 (RM)	412,729,189.35	24,734,984.11	582,416.00	1,210,178.25	21,341,993.95	JUMLAH (RM) 460,597,761.66
2023 (RM)	343,053,887.13	23,721,104.08	6,028,235.80	2,238,977.36	9,523,877.61	384,566,081.98
2022 (RM)	285,636,189.10	24,715,269.10	6,853,930.10	1,036,097.72	3,055,041.71	321,296,527.73

Data Pendapatan Penggiat Industri Melalui Program Kebudayaan MOTAC Tahun 2023 - 2024¹⁵

¹⁵ Pemain Industri merujuk kepada pembekal dan penggiat yang terlibat dalam acara dan program kebudayaan anjuran Jabatan/Agensi serta MOTAC. Data dikemukakan hanya melibatkan tahun 2023 dan 2024 memandangkan data tahun 2022 yang diperolehi merekodkan perbelanjaan bagi 7 program/acara yang dilaksanakan oleh Bahagian Pengurusan Acara (BPA), MOTAC, berjumlah RM 10.4 juta yang tidak memperincikan hasil pemain industri serta anggaran ROI yang diterima.

Perincian Pendapatan Sektor Kebudayaan (Jabatan/ Agensi/ Penggiat Industri) Tahun 2024

Kluster	Jabatan/ Agensi/ Bhg.	Perkara	Jumlah Pendapatan (RM)
Seni Budaya (Kraf/ Seni Visual)		Nilai Jualan Kraf i. Domestik ii. Eksport	396,681,771.15 16,046,418.20
		JUMLAH	412,728,189.35
		• Khidmat Konservasi / Reproduksi / Koleksi dan Reproduksi Imej • Jualan Bermusim • Jualan Pusat Kreatif • Jualan <i>Merchandising</i> (Penerbitan, Cenderamata, dll) • Sewaan Ruang • Lain-Lain	42,925.51 - - 111,382.28 10,150.00 24,570,526.2
		JUMLAH	24,734,984.11
Seni Budaya (Seni Persembahan)		• Kutipan Tiket Persembahan (Produksi Luar dan IB) • Sewaan Ruang • Penerbitan • Lain-Lain (Penajaan Program IB)	343,141.00 19,500.00 575.00 219,200.00
		JUMLAH	582,416.00
		• Yuran Pengajian • Sewaan Ruang • Penerbitan • Lain-Lain	722,916.00 75,770.00 6,019.22 405,473.03
		JUMLAH	1,210,178.25
		PROGRAM/ACARA	
		• Pesta Angin Timur • IFTAR@KL • IFTAR MADANI 2024 • Temasya Budaya @Negeri Perak • Festival Kesenian Peribumi Malaysia (FesKEP) • Festival Boria Pulau Pinang • Festival Gendang Sarawak • Festival Kota Selatan	3,035,107.20 783,578.68 63,680.00 293,547.80 683,194.50 12,860.00 1,764,507.70 198,828.50

Kluster	Jabatan/ Agensi/ Bhg.	Perkara	Jumlah Pendapatan (RM)
		• Festival Kesenian Rakyat Kelate • Festival Selangor @ Batu Laut • Temasya Ganu Kite • Temasya Oghang Kedah (Tok) 2024 • Festival Caklempong • Festival Permainan Malaysia • Festival Seni Selat Melaka • <i>Rhythms of Kinabalu</i> (ROK) - Karya Agung Ibu Pejabat - Karya Agung Negeri - Penerbitan - Sewaan Ruang (Kompleks JKKN) - Lain-Lain (Jualan & Tajaan) – (Jualan Tiket PST)	1,431,546.60 2,082,712.00 966,750.67 4,154,216.00 375,348.00 4,343,328.75 194,467.00 43,897.70 42,589.20 532,894.40 29,298.85 202,816.00 106,824.40 JUMLAH
			21,341,993.95
 BAHAGIAN PENGURUSAN ACARA	Pembekal	Program MOTAC @ Bintulu 2023 Program MOTAC Bersama Komuniti @Batu Sapi Minggu Budaya Malaysia (<i>Malaysia Culture Week</i>) Festival Tarian Singa 2024 Festival Budaya Putrajaya 2024 Tamu Besar Kota Belud 2024 MOTAC Bersama Komuniti @ Sibu 2024	1,947,294.70 350,000.00 969,680.17 719,173.92 710,182.50 418,864.45 1,729,188.00
	Penggiat	Program MOTAC @ Bintulu 2023 Program MOTAC Bersama Komuniti @Batu Sapi Minggu Budaya Malaysia (<i>Malaysia Culture Week</i>) Festival Tarian Singa 2024 Festival Budaya Putrajaya 2024 Tamu Besar Kota Belud 2024 MOTAC Bersama Komuniti @ Sibu 2024	- - 68,853.75 377,540.00 699,422.20 184,786.00 100,000.00
	ROI	Program MOTAC @ Bintulu 2023 Program MOTAC Bersama Komuniti @Batu Sapi Minggu Budaya Malaysia (<i>Malaysia Culture Week</i>) Festival Tarian Singa 2024 Festival Budaya Putrajaya 2024 Tamu Besar Kota Belud 2024 MOTAC Bersama Komuniti @ Sibu 2024	494,123.00 - 2,200,000.00 1,769,511.00 2,213,955.50 3,462,165.00 734,867.40
		JUMLAH	19,149,607.59
		JUMLAH KESELURUHAN	479,747,369.25

Program Pengkomersialan Kraf

Kraftangan Malaysia giat melaksanakan aktiviti promosi dan pemasaran kraf di peringkat domestik dan antarabangsa bagi meningkatkan kebolehcapaian produk kraf Malaysia di pasaran. Sehingga Disember 2024, sebanyak **577 aktiviti promosi** telah dilaksanakan yang mencatatkan pencapaian jualan sebanyak **RM56.8 juta** dengan penyertaan seramai **3,995 orang usahawan** serta kehadiran **1,581,462 orang pengunjung**.

Pendapatan usahawan kraf tangan Bumiputera daripada keseluruhan pendapatan Kraftangan

2024	➤	RM 336,752,809.07
2023	➤	RM 286,202,619.20
2022	➤	RM 255,132,627.61

Pendapatan eksport usahawan kraf Bumiputera

2024	➤	RM 2,176,545.20
2023	➤	RM 1,946,476.20
2022	➤	RM 1,771,252.05

Pendapatan graduan Institut Kraf Negara yang berkemahiran tinggi dengan pendapatan tahunan sekurang-kurangnya RM50,000

2024	➤	RM 10,068,902.30
2023	➤	RM 9,018,310.90
2022	➤	RM 6,247,110.10

Hasil Jualan Mengikut Bidang Kraf

Tekstil

Hasil Rimba

Hasil Tanah

Hasil Logam

Aneka Kraf

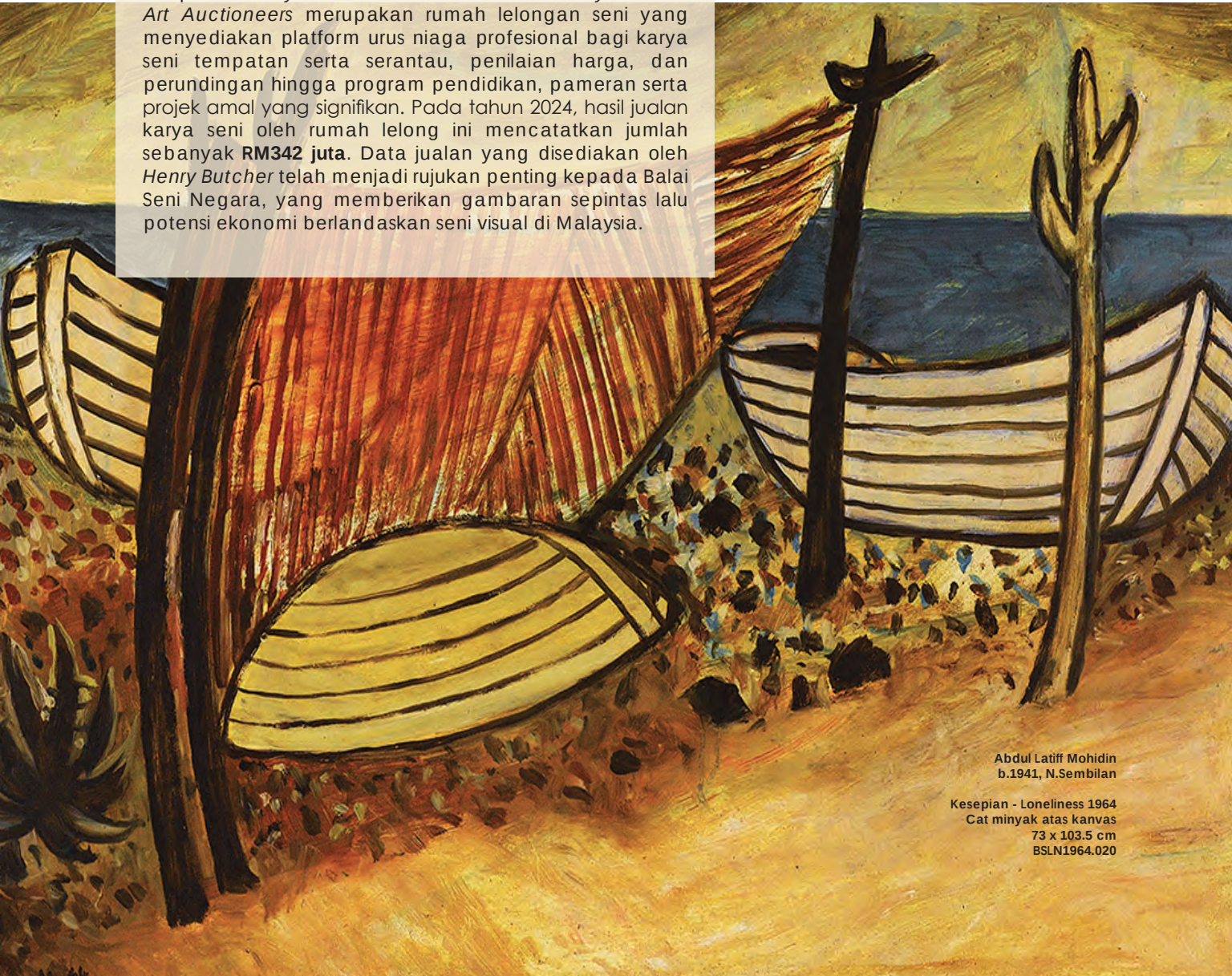

JUMLAH (RM)

	Tekstil	Hasil Rimba	Hasil Tanah	Hasil Logam	Aneka Kraf	JUMLAH (RM)
2024 (RM)	144,056,934.03	111,728,901.84	29,115,191.10	84,167,497.58	43,659,664.80	412,728,189.35
2023 (RM)	126,335,119.84	82,932,715.88	24,684,395.78	69,058,048.71	40,043,606.92	343,053,887.13
2022 (RM)	108,702,541.60	71,870,157.26	22,506,424.01	49,043,901.01	33,513,165.22	285,636,189.10

Hasil Jualan Karya Seni Melalui Rumah Lelong

Hasil jualan karya seni melalui Rumah Lelong adalah melibatkan data yang diperoleh Balai Seni Negara daripada *Henry Butcher Art Auctioneers*. *Henry Butcher Art Auctioneers* merupakan rumah lelongan seni yang menyediakan platform urus niaga profesional bagi karya seni tempatan serta serantau, penilaian harga, dan perundingan hingga program pendidikan, pameran serta projek amal yang signifikan. Pada tahun 2024, hasil jualan karya seni oleh rumah lelong ini mencatatkan jumlah sebanyak **RM342 juta**. Data jualan yang disediakan oleh *Henry Butcher* telah menjadi rujukan penting kepada Balai Seni Negara, yang memberikan gambaran sepiantas lalu potensi ekonomi berlandaskan seni visual di Malaysia.

Abdul Latiff Mohidin
b.1941, N.Sembilan

Kesepian - Loneliness 1964
Cat minyak atas kanvas
73 x 103.5 cm
BSLN1964.020

7

KECEMERLANGAN BUDAYA

SOROTAN DATA 2024

- **5 Butiran Warisan Malaysia** menerima pengiktirafan **UNESCO**
- **83 penglibatan dan kerjasama** antarabangsa MOTAC melalui MJM, MoU program/mesyuarat kebudayaan
- **16 MoU/Perjanjian/Nota kerjasama** dalam negara dan antarabangsa oleh jabatan/agensi sektor kebudayaan
- **Datuk LAT** menerima **Aungerah Seniman Negara** pada majlis ASN ke-9
- **Istana Budaya** memenangi Tourism Industry Award 2024 - **Best Cultural & Performing Arts Venue**
- **Kraftangan Malaysia** Pemenang Perak **Anugerah Karya Lestari** menerusi AHIN 2024

SENI BUDAYA DIJULANG, WARISAN GEMILANG

Kecemerlangan budaya menjadi tonggak utama dalam memartabatkan identiti negara di peringkat dunia, terbukti melalui kejayaan Malaysia memperoleh pengiktirafan UNESCO dalam warisan budaya. Pengiktirafan ini mencerminkan usaha bersepadu dan kerjasama strategik di peringkat antarabangsa, melalui program pertukaran ilmu dan budaya serta penyertaan aktif dalam forum dan pameran global untuk memperkukuhkan lagi imej negara. Melalui pendekatan aktif bersama komuniti, pemerkasaan modal insan dan kerjasama rentas negara, Malaysia bukan sahaja mempromosikan keunikan seni budaya tempatan yang berdaya saing di peringkat dunia, malah menyumbang kepada kelestarian warisan budaya.

Tapak Warisan Dunia UNESCO 2024
Warisan Arkeologi
Kompleks Gua Taman Negara Niah,
Sarawak

Pengiktirafan Tapak Warisan Dunia dan *Representative List of the Intangible Cultural Heritage of Humanity*, UNESCO Tahun 2024

Pengiktirafan Tapak Warisan Arkeologi Kompleks Gua Taman Negara Niah, Sarawak Sebagai Tapak Warisan Dunia UNESCO

.....

Tapak Warisan Arkeologi ini telah berjaya mendapat pengiktirafan pada 27 Julai 2024 ketika *46th Session of World Heritage Committee* di New Delhi, India. Pengiktirafan berprestij ini telah diputuskan oleh 21 ahli Negara Anggota World Heritage Committee yang dipengerusikan oleh wakil Negara India. Usaha pencalonan tapak Warisan Arkeologi Kompleks Gua Taman Negara Niah ini telah bermula sejak tahun 2019 di mana dokumen *Tentative List* telah dihantar kepada pihak UNESCO pada 22 Januari 2021. Selain mempromosi dan mengetengahkan tapak warisan negara di peringkat global, pengiktirafan ini turut menunjukkan komitmen Malaysia dalam melindungi tapak-tapak warisan tempatan. Secara tidak langsung, pengiktirafan ini juga akan meningkatkan keterlihatan Malaysia di mata dunia sekaligus akan menjadikan negara sebagai destinasi pilihan pelancong.

Pengiktirafan Kebaya : *Knowledge, Skills, Traditions and Practices* dan Budaya Sarapan di Malaysia: Pengalaman Menjamu Selera Masyarakat Pelbagai Etnik (*Breakfast Culture in Malaysia: Dining Experience in a Multi-Ethnic Society*) di bawah Representative List of the Intangible Cultural Heritage of Humanity UNESCO

.....

Kebaya: *Knowledge, Skills, Traditions and Practices* telah diiktiraf oleh UNESCO sebagai warisan budaya tidak ketara menerusi pencalonan bersama Brunei Darussalam, Indonesia, Malaysia, Singapura dan Thailand, manakala Budaya Sarapan di Malaysia: Pengalaman Menjamu Selera Masyarakat Pelbagai Etnik diiktiraf melalui pencalonan tunggal oleh Malaysia. Kedua-dua elemen ini diumumkan sewaktu sesi ke-19 *Intergovernmental Committee for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage (19th IGCICH)* di Asunción, Paraguay pada 1 hingga 7 Disember 2024.

Pengiktirafan Al-Tarikh Salasilah Negeri Kedah: *Genealogical History of Kedah State* dan Surat Persendirian Baginda Omar (*The Royal Correspondence of Baginda Omar*) di bawah Program Memory of the World Asia-Pacific Regional Register (MOWCAP)

.....

Pengiktirafan diterima sewaktu sesi Mesyuarat Agung *Memory of the World Asia Pacific Regional Register (MOWCAP)* ke-10 yang berlangsung pada 6 hingga 10 Mei 2023 di Ulaanbaatar, Mongolia. Penyenaraian di bawah *Memory of the World Committee for Asia and the Pacific (MOWCAP) Regional Register* merupakan pengiktirafan tertinggi di peringkat Asia Pasifik untuk manuskrip dan dokumentari warisan.

Senarai Pengiktirafan Warisan Malaysia oleh UNESCO

Kategori	Butiran	Tahun Pengiktirafan
[5] <i>World Heritage List</i>	1. Taman Negara Gunung Mulu	2000
	2. Taman Kinabalu	2000
	3. Melaka dan George Town Bandar Bersejarah di Selat Melaka	2008
	4. Warisan Arkeologi Lembah Lenggong	2012
	5. Warisan Arkeologi Kompleks Gua Taman Negara Niah, Sarawak	2024
[8] <i>Representative List of the Intangible Cultural Heritage of Humanity</i>	6. Mak Yong	2008
	7. Dondang Sayang	2018
	8. Silat	2019
	9. Upacara Ong Chun/Wangkang	2020
	10. Pantun	2020
	11. Songket	2021
	12. Kebaya: Pengetahuan, kearifan, tradisi dan amalan	2024
	13. Budaya Sarapan di Malaysia: Pengalaman Menjamu Selera Masyarakat Pelbagai Etnik	2024
[1] <i>List of Intangible Cultural Heritage in Need of Urgent Safeguarding</i>	14. Mek Mulung	2023
[6] <i>Memory of the World (MOW International Register)</i>	15. Surat-surat Sultan Abdul Hamid	2001
	16. Sejarah Melayu	2001
	17. Hikayat Hang Tuah	2001
	18. Batu Bersurat Terengganu	2009
	19. Manuskrip Cerita Panji	2017
	20. Misa Melayu MSS 6	2023
[3] <i>Memory of the World Committee for Asia and the Pacific (MOWCAP Regional Register)</i>	21. Kitab Ilmu Bedil MS 101	2016
	22. Al-Tarikh Salasilah Negeri Kedah: <i>Genealogical History of Kedah State</i>	2024
	23. Surat Persendirian Baginda Omar <i>The Royal Correspondence of Baginda Omar</i>	2024

Penglibatan dan Kerjasama Antarabangsa MOTAC

	Memorandum Jemaah Menteri dan Nota Jemaah Menteri/ Kerjasama (Dua Hala/ Pelbagai Hala/ASEAN)	2024	2023	2022
		14	6	6
	Penglibatan Program Kebudayaan di Luar Negara (Dua Hala/ Pelbagai Hala/ASEAN)	2024	2023	2022
		44	28	37
	Penganjuran/Penglibatan Malaysia Dalam Program/Mesyuarat Kebudayaan Peringkat ASEAN	2024	2023	2022
		22	15	19
	MoU dengan Negara Luar	2024	2023	2022
		3	-	-
Jumlah		83	49	62

Kerjasama Dalam Negara dan Antarabangsa Jabatan/ Agensi Sektor Kebudayaan

Bilangan Nota Kerjasama/MoU/ Perjanjian Dalam dan Luar Negara							
							JUMLAH
2024	-	7	7	2	-	-	16
2023	-	5	4	6	11	-	26
2022	-	9	4	4	-	-	17

Pameran Diplomasi Budaya: IMT-GT: RANTAU (Indonesia-Malaysia-Thailand Growth Triangle)

Pameran “IMT-GT: Rantau” adalah sebuah pameran artistik seniman visual dari tiga negara iaitu Malaysia, Thailand dan Indonesia yang bermula 4 Julai 2024 hingga 28 Februari 2025. Kerjasama ini mengangkat nilai kebersamaan dalam meraikan kepelbagaian budaya dan kebersamaan serantau. Pameran “IMT-GT: Rantau” merupakan usaha Balai Seni Negara yang sentiasa komited dalam menyokong perkembangan seni serantau. Pameran ini turut mengeratkan hubungan antarabangsa dan menggalakkan kemajuan sektor pelancongan melalui bidang seni dalam kalangan negara, anggota selain mewujudkan kerjasama bagi menjadikan IMT-GT sebuah hab pelancongan seni terkemuka ASEAN di peringkat global.

15TH Gwangju Biennale < Republic Korea

Acara seni antarabangsa ini menyaksikan penyertaan seorang peserta Malaysia yang juga merupakan pemenang Anugerah Utama Bakat Muda Sezaman 2023, Zulkefli Jais dengan karya instalasi bertajuk ‘Project Temporary Marking’ dalam 15th Gwangju Biennale, ASEAN Pavilion, Republik Korea Selatan. Gwangju Biennale ke-15 pada 29 Ogos hingga 13 Disember 2024 telah mengumpulkan 72 artis dari 30 negara. Program ini menekankan aspek kerja kuratorial termasuk pameran, bicara seni, lawatan ke ruang pameran, dan membina jaringan hubungan dengan negara-negara lain yang terlibat.

Penganjuran Anugerah Seni Negara 2024

Anugerah Seni Negara (ASN) telah diperkenalkan oleh Kerajaan Malaysia pada tahun 1993. ASN merupakan salah satu pengiktirafan kerajaan kepada penggiat, karyawan, seniman dan bakat tempatan yang menzahirkan ketokohan, sumbangan dan kewibawaan cemerlang dalam industri seni budaya dan warisan tanah air. Anugerah Seni Negara dilaksanakan semula pada tahun 2024 setelah kali terakhir diadakan pada tahun 2009. Majlis penganugerahan disempurnakan oleh KDYMM SPB Raja Permaisuri Agong Raja Zarith Sofiah pada 13 November 2024 bertempat di Hotel Majestic, Kuala Lumpur. Dalam edisi ini, empat kategori penganugerahan telah diberikan kepada **10 penerima**, iaitu **Anugerah Seniman Negara yang diserahkan kepada Datuk Mohd Nor Khalid (Lat)**; **Anugerah Khas ASN 2024 – Anugerah Biduan Negara yang dianugerahkan kepada Dato' Sri Hajah Siti Nurhaliza**; **Anugerah Karyawan Seni yang meliputi 5 subkategori, di mana Datuk Mokhzani Ismail menerima Karyawan Seni Muzik, Zakaria Ariffin dianugerahkan Karyawan Seni Lakon (Pementasan), Wong Kit Yaw menerima Karyawan Seni Tari, Bangie Anak Embol dianugerahkan Karyawan Seni Kraf, dan Wong Hoy Cheong menerima Karyawan Seni Visual**; serta **Anugerah Pendukung Seni** yang diberikan kepada tiga penerima, dengan kategori Media dianugerahkan kepada **Radio Televisyen Malaysia**, kategori Korporat kepada **Yayasan Hasanah**, dan kategori NGO kepada **The Temple Of Fine Arts**.

Tourism Industry Award 2024: Best Cultural & Performing Arts Venue - Istana Budaya

.....

Anugerah Industri Pelancongan (TIA2024) yang diadakan buat julung kalinya di Kuala Lumpur pada 26 Julai 2024 telah mengiktiraf Istana Budaya sebagai “Best Cultural & Performing Arts Venue”. Kejayaan ini bukan sahaja mengukuhkan status Istana Budaya sebagai pusat seni persembahan bertaraf antarabangsa, malah mencerminkan komitmen negara dalam memartabatkan warisan budaya. Pengiktirafan ini diharapkan dapat mendorong kemajuan landskap seni budaya negara di samping meningkatkan prestasi industri pelancongan serta membantu pemain industri meningkatkan produktiviti, sejajar dengan peranan sektor pelancongan budaya dalam menjana pertumbuhan ekonomi negara.

Anugerah Harta Intelekt Negara (AHIN) 2024 - Pemenang Perak Anugerah Karya Lestari, Kraftangan Malaysia

.....

Kraftangan Malaysia menerima Anugerah Harta Intelekt Negara (AHIN) bagi Anugerah Karya Lestari, Pemenang Perak dengan tajuk reka cipta ‘Sebatian Penghalang Warna Untuk Industri Tekstil’ bersempena dengan Sambutan Harta Intelekt Negara 2024 anjuran MyIPO. Penganugerahan ini merupakan pengiktirafan kepada pencipta dan pereka cipta tempatan atas sumbangan harta intelek mereka dalam pembangunan sosio-ekonomi negara. Anugerah ini disampaikan oleh Yang Berhormat Datuk Armizan bin Mohd Ali, Menteri Perdagangan Dalam Negeri dan Kos Sara Hidup.

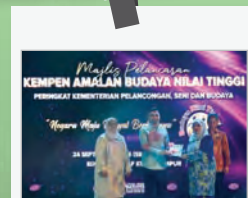
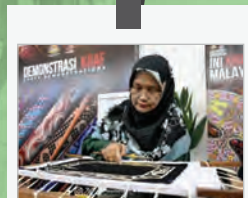
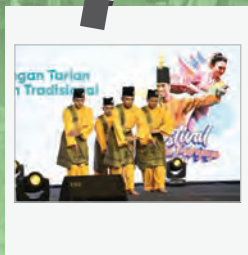
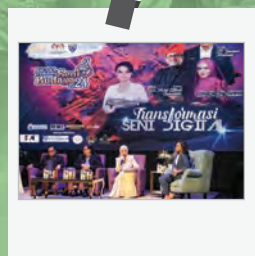
SENARAI SINGKATAN

AHIN	- Anugerah Harta Intelek Negara
ASEAN	- <i>Association of Southeast Asian Nations</i>
ASN	- Anugerah Seni Negara
ASWARA	- Akademi Seni Budaya dan Warisan Kebangsaan
BBK	- Badan Bukan Kerajaan
BPA	- Bahagian Pengurusan Acara, MOTAC
DAKEN	- Dasar Kebudayaan Negara
DKM-PPT	- Diploma Kemahiran Malaysia – Pengiktirafan Pencapaian Terdahulu
GSSK	- Geran Sokongan Sektor Kebudayaan
HKK	- Hari Kraf Kebangsaan
IB	- Istana Budaya
IKN	- Institut Kraf Negara
IKTPD	- Institut Kemahiran Tenun Pahang Diraja Tengku Ampuan Besar Meriam
ILB	- Badan Peneraju Industri (<i>Industry Lead Body</i>)
IMT-GT	- <i>Indonesia-Malaysia-Thailand Growth Triangle</i>
JKKN	- Jabatan Kebudayaan dan Kesenian Negara
JPK	- Jabatan Pembangunan Kemahiran
JWN	- Jabatan Warisan Negara
KBSC	- Kelab Bimbingan Seni Cemerlang
KGB	- Kelab Giat Budaya
KLPAC	- <i>Kuala Lumpur Performing Arts Centre</i>
KRT	- Kawasan Rukun Tetangga
KTB	- Kelab Tunas Budaya
LPSVN	- Lembaga Pembangunan Seni Visual Negara
MAKEN	- Majlis Kebudayaan Negara
MOTAC	- Kementerian Pelancongan, Seni dan Budaya
MOW	- <i>Memory of the World</i>
MOWCAP	- <i>Memory of the World Committee for Asia and the Pacific</i>
MQA	- Agensi Kelayakan Malaysia

MyIPO	-	Perbadanan Harta Intelek Malaysia
NGO	-	<i>Non-Governmental Organisation</i>
NOSS	-	Standard Kemahiran Pekerjaan Kebangsaan
OTM	-	Orkestra Tradisional Malaysia
PAT	-	Pesta Angin Timur
PBSB	-	Program Bimbingan Seni Budaya
PLK-i	-	Pinjaman Latihn Kemahiran Islamik
PPKK	-	Program Pembangunan Kemahiran Komuniti
PPT	-	Pengiktirafan Pencapaian Terdahulu
PSM	-	Permata Seni Muzik
PST	-	Permata Seni Tari
PTPK	-	Perbadanan Tabung Pembangunan Kemahiran
ROI	-	<i>Return of Investment</i>
SDSI	-	Satu Daerah Satu Industri
SKM	-	Sijil Kemahiran Malaysia
SKM-PPT	-	Sijil Kemahiran Malaysia - Pengiktirafan Pencapaian Terdahulu
SLDN	-	Sistem Latihan Dual Nasional
SPKM	-	Sistem Persijilan Kemahiran Malaysia
TAS	-	Tabung Amanah dan Sumbangan
TIA	-	<i>Tourism Industry Award</i>
TKPS	-	Tabung Kebajikan Penggiat Seni
TVET	-	Pendidikan dan Latihan Teknikal dan Vokasional
UNESCO	-	<i>United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization</i>
YAEI	-	<i>Young Art Entrepreneur</i>

> **LENSA
MOTAC**

Soratan Program dan Pencapaian...

mymotac / www.motac.gov.my

Catatan